

Amerika.

19de Udgang.

Madison, Wis., Fredag den 1ste Mai 1903.

No. 55.

General Miles Rapport.

Krigsdepartementet har nu endelig efter gjentagne Opfordringer offentliggjort den Del af General Miles Rapport om sin Rejse i Filippinerne, som omhandler de amerikanske Officerers og Soldaters Grusomheder mod indfødt. Naar den ikke før er offentliggjort, saa har det været, fordi Rapporten betragtedes som givet i Fortrolighed, men nu har General Miles erklæret, at han intet havde imod dens Offentliggørelse. Generalauditor Davis foreklarer i et Brev til Krigsministeren, at de omtalte Hændelser, har været gjorte til Gjenstand for Retssundersøgelser og at de i alle Tilfælde, hvor Beviser kunde fremlægges, er blevet tilbørlig straffede.

General Miles' Rapport er dateret den 19de Februar 1903 og adresseret til Krigsministeren. Han siger, at han paa Rejsten fra Calambo til Batangas i November sidstleden saa, at Egnen syntes at være lagt øde, og at Befolkningen var meget nedtrykt. Da han stansede ved Liva, modtoges han af et Selskab af Borgere med de yngre Præsidenter i Spidsen, som erklærede at de ønskede at fremsjøre Klage over haard Behandling, idet de var bleven koncentreret i Smaabyer og havde lidt skjændig Behandling, at femten af deres Folk var bleven pinte med den saakaldte Vandtortur, og at en Mand, en høit agtet Borger paa 65 Aar ved Navn Vincente Luna, medens han led af Følgerne af Torturen og var bevidstløs blev slæbt fra sit Hus, som var bleven sat Ild paa, og brændt til øde. De sagde, at disse Voldshandlinger blev begaaede af et Kompani Speidere under Kommando af Lieutenant Hennessey, og at deres Folk var bleven sammentrængte i Smaabyerne, idet 600 i et Tilfælde blev trængt sammen i en Bygning. En Doktor i Selskabet sagde, at han var rede til at bevidne, at nogle af de 600 døde af Kvælning. General Miles siger, han saa paa Bygningen, der var en Stage høi, 18 eller 20 Fod bred og muligens 50 eller 70 Fod lang. Han bad om at saa sig tilsendt en skriftlig Fremstilling til Manila, men siger, at han ikke modtog nogen saadan, og tilføjer:

"Jeg har ingen Grund til at tvile paa deres Udtalelser; i Virkeligheden er Tilfældet med Manden Luna, som blev brændt til øde, bleven stadfæstet ved andre Rapporter". Med Hensyn til, at han ikke modtog den skrevne Fremstilling, siger General Miles: "Hvorvidt nogen Indbydelse blev

anvendt for at hindre deres Beretning, enten ved Overtalelse eller Tvang, er jeg for nærværende ikke beredt til at sige."

General Miles omtaler ogsaa i sin Rapport mange andre Exempler paa skjændig Opførsel af Officerer og Soldater i Filippinerne og siger: "Disse Ting kom til min Kundskab paa en tilfældig Maade, og mange andre af lignende Beskaffenhed er bleven rapporterede i forskjellige Dele af Gruppen. I Virkeligheden blev jeg underrettet om, at det var almindelig Tale ved de Steder hvor Officerer forsamledes, at saadant var foregaaet enten med stillende Samtykke eller Bifald af visse kommanderende Officerer. Det er mig imidlertid en stor Glæde at meddele, at saadanne Skjændigheder er bleven forðømte af saadanne Officerer som Generalerne Lawton, Wade, Sumner, Lee, Baldwin og andre".

General Miles fandt, at det Indtryk var almindeligt hos visse Officerer, at saadanne Handlinger var berettigede, hvorfor han udstedte en Ordre til den kommanderende General i Filippinerne, i hvilken disse Handlinger forðømmes, og hvori han siger, at "den Undskyldning, at usædvanlige Forhold forvare de Forholdsregler som her forðømmes er uden Grundlag."

Harvey til Dunn County.

Profesør L. D. Harvey, forhenværende Præsident for Milwaukee Normal School og senere Staten Wisconsins Skolesuperintendent er valgt til Superintendent for Menomonees Skoler. Han skal ogsaa have Overophyn med Dunn County School of Agriculture og Dunn County Normal School. Profesør Harvey har i 30 Aar været beskæftiget med Skolearbejde og er en af de mest anseede Skolemænd i Wisconsin. Han er netop kommet tilbage fra en Tur til Pacific Kysten, hvor han har været beskæftiget med Institute Arbejde. Det er Senator Stouts Indbydelse, som har sikret Dunn County Superintendent Harveys Tjeneste.

Ogsaa et Argument.

A very peculiar argument is being used to frighten away opposition on the primary measure. Its supporters say that if you don't let us have this law now, La Follette will run for governor a third time. Why should that be used as a scare crow? If LaFollette is a good man

for the people; if he is giving us a good state government, better judges, better managers of our state and charitable institutions; if he is giving us lower taxes, let us have him in the governor's chair indefinitely. Keep him there during his natural life. Let him create all the high salaried offices he wants to, and put his friends in them. Just so it benefits the people, let the good work go on. If, on the other hand, he is bad, better keep him there until he is found out. We can find him out quicker in the governor's office than we can if he gets to Washington. If, too, the people are determined to send him to the United States senate, they are amply able to do so under the same system that enabled them to elect John C. Spooner against a determined opposition.

DEERFIELD NEWS.

Rusland og Mantshuriet.

Den russiske Hjern har nu endelig kommet frem i Dagen og vi, hvad den virkelig vil i Mantshuriet.

Efter Bøger-Urolighederne havde de Forenede Stater Grund til at tro, at Russerne vilde sætte sig fast i Mantshuriet, og at en hemmelig Overenskomst med den kinesiske Regjering allerede var under Overveelse. En saadan Overenskomst vilde sandsynligvis ogsaa være blevet underlegnet, dersom ikke Udenrigsminister Hay havde gjort Amerikas Indflydelse gjældende hos Kinas Regjering. Naar ved denne Leilighed og tidligere har Rusland forfikkret, at det ikke havde andet end de redeligste Hensigter, at det ikke ønskede at indlemme Mantshuriet i det russiske Rige eller at udfæste andre Magter fra at drive Handel i de mantshuriske Havne paa jamme Betingelser som det selv.

Imidlertid har Rusland i al Stilhed gjort storartede Forberedelser til at sætte sig fast i det sjerne Østen. Penge har været øst ud, og hele Hæere af Arbejdere har været beskæftigede med at fuldføre den trans-sibiriske Jernbane. Dette Størværk er nu fuldført, og Rusland sættes derved istand til at sende indtil 10,000 Soldater om Dagen lige fra St. Petersburg til Asiens Østlyst.

Det hedt sig, at Rusland skulde beholde etflags Overherredømme i Mantshuriet, indtil Ro og Orden var gjenoprettet, og der skulde holdes et tilstrækkeligt Antal Tropper til at beskytte Arbejdet paa Jernbanen. Da nu den belejlige Tid er

kommen, viser Bjørnen sig i sin sande Skikkelse. Dette særskilte Krav rettedes i forrige Uge af den russiske til den kinesiske Regjering som Betingelse for, at Rusland skulde trække sin Troppeskytke ud af Mantshuriet. De lyder paa, at det nuværende Styre skal beholdes, altsaa at Provinserne i Virkeligheden skal være under russisk Overherredømme. Soldindtægterne skal anbringes i en russisk Bank; ingen nye fremmede Konjuler skal tillædes Afgang til Landet; ingen flere Havne skal aabnes for Udlændinge, og ingen andre Udlændinge end Russerne skal ansættes i Regjeringens Tjeneste.

Stor Ophidselse har raadet i diplomatiske Kredse. De Forenede Staters Regjering har ved sine Ministre St. Petersburg og i Berlin lade forespørge om det forhold sig saa, som Præsidentelegrammerne har meldt. Endnu er intet officielt Svar modtaget.

Det er den almindelige Mening, at hvis nogen virkningsfuld Protest skal nedlægges, maa den komme fra England og Japan, som for en Tid siden jo indgik en Alliance i den udtrykkelige Hensigt at staa sammen mod Ruslands Overgreb.

Den kinesiske Regjering har bestemt afslaaet at gaa ind paa Ruslands Krav.

Roosevelt i St. Louis.

Præsident Roosevelts egentlige Ferie afsluttedes da han forlod Yellowstone Park forrige Torsdag og Dagen derefter forsatte sin Rejse. Under Opholdet i Parken boede Præsidenten og hans Følge ude i Telt. Naturforskeren Burroughs var et Medlem af Selskabet, og sammen med ham studerede Præsidenten Dyr- og Plantelivet i Parken. Han holdt sit Løfte og affyrede ikke et eneste Skud paa noget Dyr i Parken. Han tog lange Ture tilfods og paa Ski og fornøjede sig udmærket. De første Dage Præsidenten tilbragte i Parken, var det saa koldt, at der frøs Is paa Vaskevandet.

Under sin Tur østover talte Præsidenten paa mange Steder i Iowa, Nebraska og andre Stater. Han er nu i St. Louis, hvor hans Kabinetsmedlemmer møder ham, og hvor han deltager i Festsighederne ved Indvielsen af Louisiana Purchase Udstillingen.

Festen begyndte igaar, og Byen er fuld af fremmede. Blandt fremragende Gæster er Ex-Præsident Cleveland, William J. Bryan, Guvernørerne fra mange af Unionens Stater, General Miles og andre høitstaaende Officerer i Hæren og Flaaden, Kongresmænd, U. S. Senatorer og Udsatte fra fremmede Lande.

Blandt Brobyggere.

Byd Dakotas Statskasserer har sendt \$400 til Biskop Skaar i Trondhjem, Norge; \$799 til Gov. Bergström, Lulea, Sverige og \$800 til den fjerde Centralkomite i Helsingfors, Finland.

Pastor Chr. M. Hallanger blev forleden i St. Paul viet til Mijs Jacobine Stang der fra Byen. Pastor Thomas Nilsson forrettede Vielsen. Pastor Hallanger er Præst i Little Falls, Minn.

Thore Peterson Scotland, en af Otter Tail Countys Pionerer, er død i den høje Alder af 83 Aar. Han kom til Amerika i 1848 og nedsatte sig i Winnecheit County, Iowa, hvor han boede indtil 1873, da han flyttede til Otter Tail County. Han var med at grundlægge Luther College i Decorah, Iowa.

Senator Knute Nelson skal i Sommer foretage en Tur til Alaska. Han er Medlem af en af Senatet nedsat Komite, som skal besøge dette vort affidesliggende men opblomsrende Territorium i det Dimed at sætte sig ind i Forholdene med specielt Hensyn til, hvad det trænger i Retning af ny Lovgivning. "Nordv."

I Beltalenheds-Rontesten mellem Statens Højskoler, som holdtes ved Minnesota Universitet setrede Fergus Falls Højskoles Repræsentanter med Glans. Af de tre unge Mænd fra Fergus Falls, Hans H. Hansen, Charles Bayley og Caleb C. Hogan, var Hans A. Hanson langt foran de to andre i Dygtighed og Beltalenhed.

Gullik Lien i Springfield Township, Winnecheit County, Iowa, er død i en Alder af omtrent 88 Aar. Udvøde kom til Amerika i 1850, tilbragte et Aar paa Koshkonong, Wis., kom til Iowa i 1851 og bosatte sig i Springfield Township, hvor han siden har boet. Han efterlader sig Kone, der er omtrent 78 Aar gammel, og 3 Sønner samt 5 Døtre er ilvde. 6 Døtre er døde. Lien var en af Stifterne af Springfield Menighed.

Fra Ridgeway, Iowa, meldes til "Decorah-Posten":

Mrs. Eli Aleson Lillemoen var født i Sigdal, Norge, den 31te December 1811, døde i Ole Thompsons Hus i Madison Township den 18de og blev ved Madison Kirke begravet den 20de April 1903; hun blev jaalebes 91 Aar 3 Maaned og 18 Dage gammel. Hun var fængslet til Sygehøjen i over 12 Aar, men var aandsstærk lige til det sidste. Den Udvøde har haft kun et Barn, en Datter, men efterlader sig dog en anseelig Flok af Børnebørnsbørn. En af dem, Mijs Inga Gustine Gilbertson spillede Orgelet ved Oldemoderens Begravelse. Gamle Eli var den ældste af Søfændelaget, hvoraf kun den yngste nemlig Selga H. Den, endnu lever, og kunde følge hende til Graven. Hun har været her i Landet siden 1852.

fra Nær og Fjern.

Sverdrup faar dansk Orden.
Kjøbenhavn, 24de April. Kong Kristian har givet Kaptein Sverdrup, den norske Nordpolsfarer, Dannebrogskorset.

Dampskibet "Norge" af Scandinavian-American Linjen afgik forleden fra Kristiansand med 670 Passagerer ombord. "Norge" kan ventes til New York Fredag den 1ste Mai.

"Dufel Loms Hytte" banlyses.
New York, 25de April. Skolestyret har besluttet at fjerne Beecher Stowes Bog "Dufel Loms Hytte" fra Klassebibliotekerne. Som Grund for denne Beslutning anføres, at Bogen har oplyst sin Mission, og at den nu tjener til at rive op gamle Saar.

Cunard-Liniens Dampskib "Trentonia", som afgik fra Liverpool den 4de April, vil ankomme til New York den 12te April, og dets Passagerer vil ankomme til Chicago den 14de April.

Samme Linjes Dampskib "Campania" afgik fra New York den 4de April og vil ankomme til Liverpool den 11te April. Scandinavianiske Passagerer vil naa sit Bestemmelsessted omkring den 13de April.

Mormonerne udvises af Tyskland. Berlin, 24de April. Preussens og Storherlughedømmet Mecklenburgs Regjering har besluttet at udvise Mormonmissionærer. Der er 145 af dem i Tyskland og 90 i Preussen. Som Grund for Udvisningen angives, at de søger at ombende Folk til en Religion, som er uforenlig med Statens Love og offentlig Sædelighed, da Polygami ikke er udelukket fra deres Lære. De udviste er givet Friest nok til at afvikle sine Privatansættelser; de er alle Amerikanere.

Mormonvirksomheden i Tyskland begyndtes i 1896 af Peter Lantensac, en Udvøder, naturaliseret i Utah. Over 400 Mennesker, bosat i Tyskland, tilhører nu Mormonkirken, hvoril kommer alle de ombvendte, som har udvandret til Utah.

Vil faase Udvandringen. Stockholm, 24de April. I et Svar til A. L. Odelsberg, Landbrugsministeren, som netop har gjort Forslag i Riksdagen om en Bevilgning for de hungerlidende, gjorde Landshövding Bergström fra Norbotten Bemærkninger, der betragtes som en skarp Kritik over den Sendrægtighed, hvormed Staten har grebet Situationen an. Landshövdingen benyttede sig af Udtrykk, som tydede paa, at han mente, at det var uundværdigt at sætte Laas for Stalden, efter at Høsten var bleven kort. Han foreslog, at Riksdagen skulde bevillige 400,000 Kroner for at give Arbejde til de Svensker, som over Østeborg rejser til de Forenede Stater. Udvandringen begynder at gjøre endog de mest flegmatiske af de jvenske Statsmænd bange.

August J. Myrland.

August J. Myrland, Sagfører i Grantsburg, Burnett Co., Wis., er født den 15de Jan. 1861 paa Gaarden Søllebold paa Mudøen i Norland. Hans Fader Ole Severin Olsson var født i Bergen den 7de Juli 1833. Som ung Gut kom han gennem Augustinus J. Søllebold op til Norland og senere blev han gift med Søllebolds Datter Ditte. I Parenthes kan bemærkes at Augustinus Søllebold var fra 1848 til 1855 Medlem af Norges Storting og var paa mange Maader en fremragende Mand. Ole Severin Olssons Fader, altsaa J. Myrlands Bedstefader var Ole Olsson Myrland født paa Gaarden Myrland paa Bojs i 1805.

Ole Olsson Myrland udvandrede til Amerika i 1856 og bosatte sig i Primrose. Han kom som ung Gut som Soldat til Bergen og her blev han gift med Ellen Berg. Af dette Ægtepar var der tre Sønner og to Døtre, af hvilke den ældste var ovennævnte Ole Severin. De andre fire udvandrede med Forældrene til Amerika i 1856. Ole Severin og Hustru Ditte udvandrede til Amerika i 1866 og bosatte sig i Primrose, Wis., hvor Ole døde i 1893. Enken lever endnu og er bosat hos sin yngste Søn Knut i Leroy, Minn. Af Ole og Dittens Ægtepar var der sex Sønner og tre Døtre, hvoraf blot to Sønner lever, nemlig August, hvis Navn staar over dette Stykke og Knut, som bor som Farmer i Leroy, Minn. Knut er født i Primrose og er 23 Aar gammel.

August kom til Amerika med sine Forældre i 1866. Som Gut fik han den sædvanlige Undervisning paa Commonskolen. Hans Fader var en opløst Mand og eiede mange Bøger og August læste mange af dem med stor Interesse. Paa den Maade vakktes hans Interesse for norsk Historie og Litteratur. I 1882 medens Prof. C. H. Svenson var Lærer ved Milton College, blev August af ham og "Amerika"s nuværende Redaktør bedrøget til at gaa til Milton College, hvor han studerede i to Aar. Efter saa at have holdt engelsk Skole en

Tid kom han i 1885 til Universitetet i Madison, hvor han graduerede i 1890. Paa Grund af Mangel paa Midler maatte han holde Skole et Aar før han kunde fuldende sine Studier.

Ved Universitetet fik Myrland en fremstuds Stilling paa flere Omraader. Han tilhørte "Gespefia" literære Forening og var en af dens dygtigste Medlemmer i Debat. Hans Klasse valgte ham to Gange til sin Præsident. I det militære fleg han fra Semer til Senior Captain. I Athletics var han Lederen for det Baseball Team, som i 1890 kom hjem med "the pennant in the western College League".

Fra 1890 til 1895 var han Skolebestyrer i Belleville, Dane Co., Wis. Derefter studerede han Jus et Aar ved Universitetets Lovskole og tog juridisk Examen i September 1896.

Op til denne Tid heb han August J. Olsson, men i December dette Aar tog han det gamle Gaardsnavn Myrland.

Høsten 1876 blev han ansat som Lærer ved den norske Synodes Akademi i Glenwood, Minn. og gjorde Tjeneste der til Feb. 1897. Fra Glenwood flyttede han til Grantsburg, Wis. hvor han etablerede sig som Sagfører og har siden den Tid haft sit Hjem. I Burnett Co. er han tre Gange bleven valgt til District Attorney og i 1900 og 1902 var han Delegat til den republikanske Statskonvention. Han er en af Udgiverne og Redaktør af "Burnett County Sentinel", og interesseret i forskjellige industrielle Foretagener i Grantsburg.

I Februar dette Aar blev han af Guvernor LaFollette udnævnt til Medlem af Statsuniversitetets Board of Regents og er den første norske, som har indehavt denne Stilling i Wisconsin.

I 1890 blev Myrland gift med Lena Anderson, en Datter af Lars Martin Anderson i Perry, Wis. Af Ægteparret er der to Sønner og to Døtre.

Som det vil sees af ovenstaaende er Hr. Myrland en Person med grundig Uddannelse og megen Erfaring og han vil være en Værd for sine Medborgere, hvorjomhelst han stilles.

Lidt fra Suisun og Omegn,
Solano Co., Cal.

Kære Redaktør! — Jeg er flere Gange bleven opfordret til at skrive lidt i Deres Blad "Amerika" om Forholdene her ved Suisun og Omegn, og da der aarlig reiser mange af vore Folk fra Osten vestover vil det maaske ikke være uden Interesse og Betydning. Jeg vil derfor bede Dem om at optage Følgende.

For nogen Tid siden skrev Mr. Ole Nelson af Fairfield, Col., en kort Beretning herfra, se "Amerika" No. 18 af 27de Feb. 1903, og da han er en fuldt ud paalidelig Mand med 27 Aars Erfaring her i Californien, kan enhver stole paa, at hans Beretning er sandfærdig. Paa Grund af en Del Forespørgsler fra Osten kan jeg meddele til Dølyhsning for alle, som ønske at bosætte sig i Californien, men ere ukjendte med Forholdene herude, at Klimaet her i og rundt Suisun Valley er meget sundt og egner sig udmærket for Hønsavl saa vel som for al Slags Farming og Frugtabl. Flere af de Danske har boet her mange Aar, som hid direkte fra Danmark, og har aldrig lidt af Malariafeber eller nogen anden Sygdom som Følge af Klimaet. Cykloner, ødelæggende Vindstorme, Hagelstorme, giftige Slanger, Skorpioner, Taranteller o. s. v. ere aldeles ukjendte ved Suisun. Denne "Valley" er omtrent aldeles ukjendt blandt vore skandinaviske Folk i Osten, men da den er meget frugtbar med billigt Land og godt Marked, kan jeg ikke sehvorfør her ikke kunde blive et af de bedste, rige og smukkeste norske-danske lutherske Settlementer i Californien. Som Formand Foss sagde, da han var her: Hvis denne "Valley" var kjendt af vore Folk i Osten, vilde de komme hid i store Skarer. Jeg for min Del vil raade enhver af vort lutherske Folk, som ogter at faa sig ned i Californien, til at komme og se paa Landet her, spænd de bosætter sig noget andet Sted.

Her findes et ester California Forholde nok saa stort dansk Setlement, som i flere Aar uden nogen fast kirkelig Ordning har haft Betjening af vort Samsfund. Ifjor lykkedes det ved Guds Naade Pastor P. N. M. Carlsen at faa en midlertidig Ordning istand, og jeg blev kaldet til Prest og Sælesørger. I kirkelig Henseende findes der ingen Rivninger iblandt os, men alle som er kirkelig interesserede ønsker en ægte, tro luthersk Kirke. Det er ogsaa vort Haab, at andre norske eller danske lutherske Kristne maatte med Liden flytte ind her, saa at vor Menighed kunde voge og her med Liden blive en ægte luthersk Kirke og

Skole, hvor Guds hellige Ord forkyndes og Sakramenterne forvaltes rettelig, og vore Børn undervises i Fædrenes Tro. Vi holde vore Guds-tjenester i en "Hall" 5½ Mil fra Byen midt i Settlementet, og de holdes stiftetis paa skandinaviske og paa engelsk.

Suisun er kun en lille By liggende ved Southern Pacific Hovedlinie mellem San Francisco og Ogden, og San Francisco og Portland. Men den er en af de mest centralt beliggende Byer i Californien og støder op til Fairfield, som er Countysædet, og skilles kun fra denne ved Jernbanelinien. Det tager kun 2 Timer at kjøre med Toget til Oakland, 2½ Time til San Francisco, 1½ Time til Sacramento, 3 til 4 Timer til Palo Alto med Standford Universtet, og 3 til 4 Timer til San Jose med Lid Observatorium, saa en mere central Beliggenhed kan ikke ønskes.

Deres med Agtelse
P. Borup.
Suisun, Cal., 22de Apr. '03.

Dr. J. S. JOHNSON
NORSK ØIENLÆGE.
Behandler kun Øien-Øren og Næsesygdomme
Forhenv. Øienlæge ved Michigan State-
universitet og Hospital i Ann Arbor.
ST. PAUL, MINN.,
596 & 597 Euclid Avenue
Indgang fra Robert St., mellem 4th og 5th.
Kontortid: 10-12 Form. og 2-4 Efterm.

Madison Bogbinderi
Blank Book Fabrikanten
og Bogbindere. . . . .
G. GRIMM & SON, Proprs.
State Journal Block.

Mavesygdom

er Marjag til megen Glendighed. Den kommer tilsyne i Form af slet Fordøjelse, Hovedpine, Forstoppelse, Kvalme, Mangel paa Appetit, sure Opstød, Opblæsning og Smerter efter Maaltiderne. Om disse Gledbefindender forjømmes, blir Resultatet kroniske Sygdomme, og Veien banes for et Liv af Glendighed.

Dr. Peter's Kuriko

er et usejlbart Middel mod Mavesygdomme. Den styrker Appetiten, styrker Fordøjelsesorganerne, gjør Hudfarven klar og Livet igjen værd at leve.

Den er ikke en Apothekermedicin. Kan erholdes af Volagenter eller direkte fra Fabrikanten . . . . .
Dr. Peter Fahrney,
112-114 S. Hoyne Ave. Chicago.

OLSON & JACOBSON.

har netop modtaget fra Norge:
Sammeloft, Sjedost, Anchovis, Ludeffil, Røgede Sardinier og
Sild samt Lytebær.
201 E. Main St., - - - - Madison, Wis.

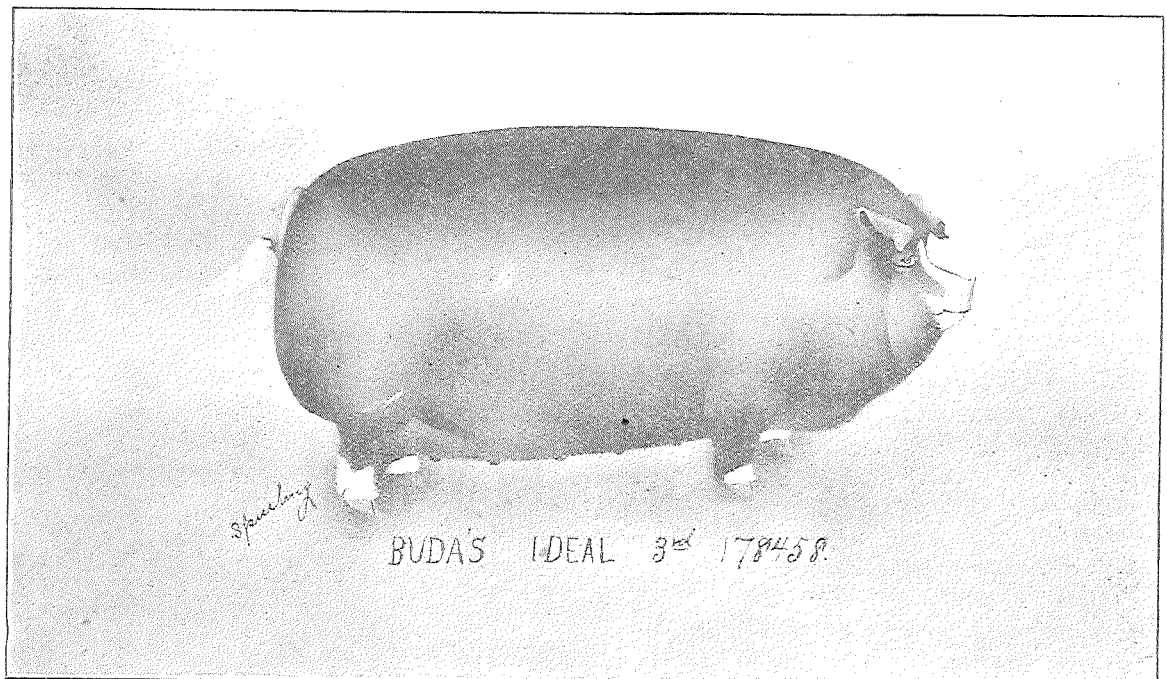
Netop ankommet fra Norge:

Kaptein Blanke, Chef for "Balkhyrien"
og Arigen i 1914.

(Af Fin Hann.)

200 Sider. Hæftet. Koster portobetalt
\$1.00. Skriv til
"AMERIKA", Madison, Wis.

POLAND-CHINAS

100 Poland-Chinas af alle Aldre.

Unge Griiser af begge Kjønn altid tilfals af de bedste "Familier". Jeg modtager nu Ordres for smaa Griise, som skal leveres naar de er tre Maaneder gamle. Jeg betaler alle Ekspresudgifter paa Ordres, som indkommer før den 1ste Juni. Alle Korrespondenser besvares med Glæde.

"Amerika" anbefaler
paa det bedste.

JENS THORSTAD, Deerfield, Wis.

Kirke og Skole.

Den norske Synode.

— Synodens Menighed i Deerfield har kaldt Stud. S. A. Stub, Søn af Prof. S. G. Stub, til sin Prest.

— Pastor E. J. Strøm, som for Tiden midlertidig betjener Pastor Tolos Menigheder, er kaldet til Prest for Synodens Menighed i Red Wing, Minn.

— Past. Dsc. Hellefson holdt Paaftesøndag sin Tiltrædelsesprædiken i Vor Frelser og den engelsk-lutheriske Menighed i Genesee, Idaho.

— Søndag den 29de Mars organiserede Past. Johan Olson en Menighed nær Dybow, Assiniboia, Canada. Menigheden tæller 20 Sjæle. Flere Familier flytter ind nu. Menigheden kaldte Past. S. Fladmark til midlertidig at betjene den.

— Ifølge et Telegram fra Tacoma, Wash., til "Minneapolis Tidende" er Pastor Tobias Varsen afgaaet ved Døden. Han har i de senere Aar været nstie knyttet til "Pacific Lutheran Academy". Han virkede før han reiste til Vestkysten som Prest i Minnesota og Wisconsin.

— Winneshiel County Bank i Decorah, med hvilken den norske Synode i mange Aar har staaet i Forretningsforbindelse, har givet \$1000 til Jubelofferet. Deraf skal \$500 anvendes til Gymnastiklokalets Udvidelse, det andet \$500 som Synoden selv finder for godt.

— Af større Bidrag fra Medlemmer af Samsundet nævnes i Past. Paul Korens Rapport \$500 fra H. Gulbrandsen i Albert Lea.

— "Pacific Herald" har følgende betimelige Indlæg mod "Sociables":

En vis Kirke købte et Gulvteppe for \$800. Avinderne samlede Pengene ved "Sociables".

Presten sagde: "Dette Teppe koster ikke \$800, men \$4000. Til de \$800 maa lægges tilfældig Udgift (Incidentals) Arbejde, Sut, Nattevaagen, Vregresser, m. m. Hertil maa sættes forskjælfser, Feber, Doktorregninger og hvad som er udbetalt til andre Kirker; thi naar de kommer til vore "Sociables" maa vi gaa til deres.

Manden kjober Kolonialvarer (Groceries) Komen bruger Brændsel, Tid og Arbejde og laver en Kage og giver den til Tilfælingen. Og saa gaar Mand, Kone og Børn til denne "Sociable," spiser Kagen og betaler for den.

Tilfælinger, som koster \$10, bringer undertiden ind \$5.

Kirkens Demoralisation og Indskrænkning af Gaver og Bidrag paa retie Naade er Følgen.

Jeg er imod Sociables, som Indtægtskilde for Kirken.

"Og desuden viser jeg eder den hyppeligste Ve." Og den er det Pau-

lus anviser. "Men angaaende den Hjælp, som samles til de hellige . . . paa den første Dag i Ugen lægge enhver af eder hos sig selv tilside og samle, hvad han faar Lykke til, for at ikke Hjælpen skal blive samlet først da, naar jeg kommer." 1 Kor, 16, 1—2.

Frit oversat fra "P. S." S. M. T.

Den Forenede Kirke.

— J Ballard, Wash., er der nylig stiftet en ny Menighed.

— Pastor Nerviig i Portland, Oregon har afflaaet Kald fra Yellow Medicine Menighed.

— Pastor D. Olesne har afflaaet Kald fra Wiota og Jordan Menigheder af Pastor Søvig's forrige Kald.

— Bethel Menighed, N. D., Pastor Silseth's Kald, tænker at bygge Kirke til Sommeren. Flere nye Medlemmer har stuttet sig til Menigheden.

— Pastor E. A. Griffen af Whatcom har antaget Kaldet fra Fairhaven Menighed, Wash., og holder sin Tiltrædelsesprædiken der den 25de April, 2den Søndag efter Paaftes.

— Fra Nord Dakota skrives til "Luth." i Pastorerne S. Hjertaas og Th. J. Stjei, samt en teologisk Kandidat, alle fra Hauges Synode, har ansøgt om Optagelse i Den Forenede Kirke ved det anstundende Aarsmøde.

— Menigheden i Seattle, Pastor Grønningens Kald, har nylig solgt sin gamle Kirketomt for \$19,000. Denne Sum vil sætte Menigheden istand til at faa sig en ny, smuk Kirke og Prestebolig, og endda muligens lidt Overstud.

Hauges Synode.

— Peterson og Arendahl Menigheder, Fillmore Co., Minn., har udstedt Kald til Pastor M. S. Westphal. Om han antager det vides ikke.

— Lisbon ev. luth. Menighed, som hidindtil har været betjent af Pastor A. H. Berger, har udstedt Kald til Stud. Joh Lerohl, Red Wing Seminary.

— Stud. D. J. Johnson ved Red Wing Seminar har modtaget Kald fra Betlehems Menighed, Brainerd, Minn. Om han antager det vides ikke.

— Past. Skarpsnes fik Stjærtorsdag en ubentet Pengegave af Emanuels Mgbd. S. Olson overrakte ham Gaven paa Menighedens Vegne. Pengene skulde være til et Husorgel.

— Romsdals Vigh., S. D., mistede sidste Sommer sin Kirke i en svær Tornado, som gif over de Trakter. Nu har Menigheden bygget en ny, prægtig Kirke. Kirken mangler nu kun Inventarium. Planter og en Del af de gamle Bænker benyttes til midlertidige Sæder.

Fritirken.

— Gamle Pastor E. Citrem har ligget meget syg i flere Uger af "Grip" i

sit Hjem i Peshtigo, Wis. Han svævede tilskyndende en Tid imellem Liv og Død. Nu er han meget bedre, saa han maaske endnu kan faa leve en liden Stund, skriver X i "Folkbl".

— Pastor Anton Varson i Fergus Falls har faaet Kald fra Stillstad Menighed ved Everbell, hvorfra Pastor P. Steen har resigneret. Han skal ifølge "Folkbl." agte at modtage Kaldet. Chippewa Menighed i Brandon skal ogsaa have haft ifinde at kalde ham til fast Prest, men han har ikke turdet love at betjene den mere end midlertidig.

— Pastor Hanson fra Brandon kom ned fra Becker County efterat have prøvet Nybyggerlivet i Skovene beroppe i sig Uger. Han har holdt paa at bygge et nyt Hjem og vil reise tilbage igjen denne Uge. Det forekom os, at han syntes, Nybyggerlivet var nok saa haardt. Hans Familie skal være i Brandon endnu en Tid, skriver "Fergus Falls Ugeblad".

Missionen.

Nød i Syd Afrika.

Pastor Astrup giver en rystende Skildring af Hungeren blandt Zuluerne.

Nedenstaaende Breve fra Missionsmarken taler for sig selv. Past. H. J. S. Astrup og Past. Johs. Astrup arbejder begge i Schreuder Missionen, som for en stor Del underholdes af det norske Kirkefolk her i Landet. Denne Mission har i lang Tid arbejdet under et økonomisk Tryk, som faa af dens Støttere her i Landet ved fuld Bekked om. Dens Arbejdere har altid været meget uilstrækkelig aflønnede, og de har ikke, som Tilfældet er i de fleste andre Missioner i Syd Afrika, faaet godtgjort af Missionskassen sine Udgifter til Betligholdelsen af Kirke, Skole, Barnehjælper og Stationer, og til Underhold af de indfødte Gutter og Pi'er som kommer til Stationen for at undervises. Nei, alle disse Aar, ja til dels endog — Sønningen af de indfødte Lærere, maa mødes af Missionærens egen Løn og af de uregelmæssige Extra-bidrag, som kan komme ind.

Det er vanskeligt nok at greie det i gode Aar. Men nu, da Hunger og Dyrtid kommer til, bliver det umulig, hvis ikke Extra hjælp sendes. Man har til dels maattet sende Skolebørnene hjem, forde man ikke har noget at give dem at spise. Enhver kan tænke sig, hvor saart dette maa være for Missionærene. Nu driver Nøden blandt Folket dem til Stationerne, dels maaske af Hunger efter den legemlige Føde, dels

forde Lidelsen har høiet deres trodsrige Sind. Nu er derfor netop Tiden, da man bør drive Arbejdet med Kraft.

Missionærene skriver selv nødig om sine personlige Savn og Tængsler. Naar Midlerne er saa saa, er det naturligt, at de gjerne strækker sig saa langt som mulig og negter sig selv al, hvad de paa nogen Naade kan udtræde, for at Gjerningen ikke skal lide noget Afbræk. Men denne Offervillighed kan drives for langt, saa langt, at deres Helbred knækkes derved.

Vi Uabslæler Pastorerne Astrups Breve til omhyggelig Gjennemlæsning og deres Sag til Kirkefolkets aabne Hjertier og Hænder.

Ununjabilli Pigehjem.

I Aaret 1897 hævendte undertegnede sig gennem "Kirketidende" til Ungdomsforeningerne i den norske Synode med Bøn om Hjælp til Opjærelse af et paatænkt Pigehjem. Strax begyndte Gaverne at flyde ind, og efter Aar efter kunde Hjemmet aabnes i et vakkert, lidet Hus paa en af Ununjabillis skjønneste Solbakker med Udsigt over Fugeldalen. Gjerningen begyndte i det nye Pigehjem under Miss Clara Ottes Bestyrelse med ca. 20 Piger. Dette saa jo lovende ud; men saa kom det første Elæ, da Hjemmet kort Tid efter rammedes af Lynet, som dræbte to Piger paa Stedet og brændte de øvrige. Ved en Guds Styrelse undgik Bestyrerinden og min Søster at rammes af den dræbende Strøle. Under Bøn til Gud fortsattes imidlertid Gjerningen. Men saa kom det andet Slag. Den 11te August 1900 hjemjægs vi af en ualmindelig voldsom Orkan, som rev hele Taget af Huset og en stor Del af Muren paa Bygningens ene Gavlside. Heldigvis—Gud være lovet for sin Naade—kom ingen tilskade; men Huset laa i Ruiner. Regntiden stod for Døren, og i en Fart fik jeg hele Ekaden repareret saaledes, at Huset blev gjenreist til Slutningen af September samme Aar. Dette gjorde jeg i Tilid til, at Gud vilde skaffe os de Midler, vi tiltrængte. Og jeg stufedes heller ikke. Kraftig Hjælp fik vi, og fornemmelig ved vore amerikanske Venners Godhed blev de temmelig store Udgifter fuldstændig dækkede. Balancen fattede os endog istand til at gjøre Foranstaltninger til Opjærelsen af en Tilbygning, som ansaaes meget paatrædet.

Herved var vi altsaa befriede for de materielle Tryk. Og det var en overordentlig Lettelse. Men vilde nu ikke Søgningen til Pigehjemmet aftage efter alle disse store Ulykker og prøvelser? Vilde ikke Døretroen træde fremkommende og hindrende veien for dem, som droges hen til

Missionstationen? Noget forsøgte Ild nok Svarene paa disse Spørgsmaal; men Gud var med os, saa at Søgningen ikke aftog, og nu iaar var den engang kommet op til 25 Pigeboern. Og med den store Vægt, som Guds Ord i det sidste har frembragt i Antallet af dem, der nu omvender sig fra Syndemærket til Evangeliets Lys, vil sikkert nok Pigeheimmet om ikke lang Tid faa endnu flere udsødelige Sjæle under sit Skjul.

Vore kjære Venner i den norske Synode har ikke alene interesseret sig for Pigeheimmets Opjærelse og Reparation; de har ogsaa bidraget til dets Underhold. Saa snart som de har erfaret Trangen, har de givet os baade Hjerte og Haand. Beskytteren har i flere Aar oppebaaret en Løn af \$100, og i 1901 bevilgedes den nye Medhjælperstøtte \$75 om Aaret. Desuden har Gavefortegnelsen i "Kirketidende" stadig vidnet om, at Missionssvenner rundt om i Synoden erindrer vort Pigeheim. Saaledes overraskedes vi for ikke længe siden ved en Gave paa \$200 fra en ubekendt, kjær Giver i Sloughton, og det vilde blive for vidtløftigt at opregne de mange større og mindre Kjærlighedsgaver, som nu og da indkommer. En godgjørende ubekendt Dame i Norge har ogsaa vist stor Kjærlighed overfor vore Pigeheim her og paa Antumeni. Hun har hvert Aar sendt Missionen ca. 1000 til liggelig Fordeling mellem vore Pigeheim.

Den store Interesse og Kjærlighed, som saaledes har vist sig for Pigeheimmets Vælbærd, giver mig nu Mod til at sige vore Venner: "Tak for, hvad I gav, hver og en! Gud lønne eder! Men glem ikke, at Pigeheimmet fremdeles trænger eders Forbønner og eders Kjærlighedsgaver!" Paa Grund af de Trængselsens Aar, som dette Land i det senere har seet, er alting steget i Pris, og Byrden heraf føles tungt. Det gjælder om at skaffe Mad og Klæder for to hvide Damer og ca. 20 indfødte Piger. Mais er da det, som fornemmelig trænges til Mad, og den koster nu over 30 engelske Schilling, altsaa ca. \$7.00 for Sæcken! Man siger, at den inden lang Tid vil koste dobbelt saa meget. I det Land forlanger man nu £ 3 og £ 4 for Sæcken!

Pigeheimmet er nu i ca. £ 40 Gjæld, og hvorledes skal det gaa denne vigtige Gjenstand af vor Gjerning, dersom vi ikke snart faar Hjælp? Jeg har den Tro til Gud, at mange vil ihukomme os i vor Gjerning i Pigeheimmet. I, som selv har givet Midler til dets Opjærelse, vil nok ikke se det gaa tilgrunde af økonomiske Aarsager i disse alvorlige Ti-

der. Giv os da snart en Haandsrækning. Maatte Gud give Kraften og lade eder se Betsignelsen af eders Gjerning for Antunjambili Pigeheim! Johs. Astrup.

Antunjambili, 4de Mars 1903.

"Jndhlala! Jndhlala!"

"Jndhlala", d. e. Hunger, er et Ord, som høres særdeles ofte i en Zulul Mund. Selv om de har Overskud og er tykke og fede, raaber de: "Jndhlala!" hvis de f. Ex. har en Frygt for, at det, som voger paa deres Aagre, ikke er nok til Overskud. Men denne Gang er det bittert Alvor, naar hint Ord bæres paa alle Læber, naar det klinger og gjenlyder overalt.

"Izwe li file!" høres der ogsaa saa ofte, d. e. Landet er dødt! Og dette er en ikke upassende Betegnelse af Tilstanden, saaledes som Landet møder Diet. Det er, som det hedder hos Profeten (Ez. 33, 9): "Landet visner, vandsmeget." Tørken har været forfærdelig. Gibe, som pleiede at have Overskud af muntert rislende, klart Vand, er kun tørre Gibeveleier; man ser ikke længere muntere, sladrende Kvinder hente Vand, de maa ofte gaa mange Mile for at finde Vand. Igaar maatte jeg kysse Vand i en Kraal til min tørstige Hest.

Denne Aarslid pleier at være Aarslid for "Jnala" d. e. Overskud. Efter Vaarkriben, da mange bliver magre, pleier alle Zuluer paa denne Sommerens og den første Høst Tid at blive smækkede i en Fart, om trent som naar Kreaturerne hjemme i Norge slipper op til Sæters, til Sommerbeiterne. Det pleier at være den sidste Tid for Zuluen. Iær om Astenen, naar alle Kraalens Medlemmer samledes til sit Hovedmaaltid, pleiede der at herse Jubel og Lystighed. Græsset, Vandmeloner, fersk Mais, alle de bedste Lækkertier, disse der op med i Overskud. Munden pleiede at gaa ustandelig med Lyggen saavel som med munter Skjemt. I maanedlange Nætter dansede ofte de unge til langt paa Nat. Denne Tid pleiede ogsaa at være den, da de fleste Bryllupper forberedtes; thi nu begynder "Umabele" (Hirsen) at modnes, hvoraf "Uthwala" (deres M) brygges. Udenfor Kraalen pleiede der at ligge store Høbe af Levninger af Mais, Sukkerrør osv. Hvor ganske anderledes er alt nu! M findes næsten ikke, lidet ser man overalt i Gryderne, intet Affald af Mad udenfor Kraalene. Værst er det i Lavlandet. Folket ser med Resignation paa sine afbrændte Mais- og Umabeleagre, i hvilke der ofte bogstavelig ikke findes Mad. I hvor megen Glendighed og Sult vil der blive, ikke mindst blandt de gamle og strøbelige, hvem det snarest gaar ud over!

Endnu er der Penge blandt de indfødte. Medens de ellers paa denne Tid pleiede at gaa i Flok og følge til Handelsmændene med Kurve fulde af Mais og anden Mad, for der at købe Salt, Sukker, Perler, Parafin, Sæbe osv. osv., saa beleirer de nu formelig Butikerne, saasnart de hører, at der er Mais at faa, for at købe til forfærdelig høje Priser, 30 Schilling á 2 £ pr. Sæk.

Saalmodig i Lidelsen er dette Folk ofte i beundringsværdig Grad. Med Resignation bærer de, som sagt, Ulykken, ja ofte har de en Spøg eller Skjemt paa Læben, samtidig med at de siger sit: "U si buhi nonyaka", d. e.: Vi lever ikke vel iaar; eller: "Si za ku ja nonyaka", d. e.: vi skal dø iaar.

I alle de Aar, jeg har været herude, har jeg aldrig seet noget lignende, og alle, jeg hører, er enige om, at de aldrig kan erindre et saadant Aar. Da jeg kom herud, var Tilstanden forfærdelig, og Hungeren saa stor, at mange saa ud som levende Skeletter. Men dette havde mest sin Aarsag i Krig (mellem Seinyayo og Ufibepe), ikke i Aar. Og dog er ikke Tilstanden saa fortvilet som f. Ex. i Indien eller som i de kolde nordiske Lande. Folkemængden er ikke saa stor, og der er altid Anledning til at faa lønnende Arbejde for unge Mænd, saa at de kan gaa hen og tjene Penge og sende hjem til sin Slegt til at købe Mais for. Endnu kan man desværre se unge Kæmper, som gaar omkring i Kraalene, spillende paa Trækspil. De spiser op Maden for Kvinder og Børn, og øver sig forresten i Diogenes's Filosofi. Men at der vil blive stor Nød paa mangfoldige Steder, naar det lille, som er paa Agrene, er opspist, og Pengene tager af, det er mere end klart. Allerede nu begynder flere Kraale og Familier at opløses, idet Kvinderne f. Ex. gaar paa Besøg "kubo", d. e.: til sine, sine Forældre, vognes Sønner eller til andre bekendte, hvor de har Udsigt til at faa mere Mad. Denne Omflakken vil visstnok ikke være god for Moralens.

Græsset er paa de fleste Steder tørt som om Vinteren (d. e.: den tørre Aarslid); i Lavlandet er der allerede nu næsten ikke et grønt Straa at se. Sædelig, der er Grund til at raabe til ham, der "frelser Mennesker og Dyr" (Salme 36, 7).

Hvad os Missionærer angaar, staar flere af os i Gjæld fra forrige Aar efter Indkjøb af Mais. Og iaar er Udsigterne værre. Vi kunde nok trænge, at nogle Venner med aabne Hjerter og Hænder, om muligt, kunde give os en ekstra Hjælp. Jeg har tænkt, at nogle Venner i Amerikas Kornkamre maatte kunde

sende os nogen Hjælp in natura: Mais. Men jeg ved ikke, om det er praktisk eller praktisk. Det er saa vanskeligt at faa en paalidelig og velvillig Mellemmand. Jeg anstiller endnu Undersøgelser herom. Maatte vilde det være bedre at faa Penge og saa købe Mais her, f. Ex. i Durban.

Jeg har talt med et Regjeringsmedlem her i Zululand. Regjeringen siger, at hvis Handelsmændene ikke magter at forsyne de indfødte, eller de holder ublue Priser, vil Regjeringen stride ind med Hjælp. Men hvor end Hjælpen kommer fra, vil jeg indprente et gammelt Ord: Bis dat, qui cito dat, d. e.: Den, som hjælper hurtigt, hjælper to Gange. Her trænges hurtig Hjælp. Hver Dag kommer der Spørgsmaal fra kristne og Hedninger til os Missionærer, om vi ikke kan hjælpe dem til at faa købt Mais paa billigst mulig Maade, og Stationen vil snart oversvømmes af sultne Mennesker, der beder om Mad.

Istedesfor Ml begynder mange at lave en gjærende, ganske behagelig, Drik af nogle syrlige Frugter "Umaganu". Snart begynder vel ogsaa mange med Rødder og andre Slags Surrogater, hvortil mange griber i Hungers Tid.

Men dette faar være nok for denne Gang. Jeg har befriet Hjerte og Samvittighed og lægger Sagen først og fremst i vor kjære himmelske Faders og dernæst i vore tro Dannels og Forbederes Hænder.

Kjærlig Hilsen i Kristus.

H. J. C. Astrup.

Antumeni, 18de Mars 1903.

Markedsberetninger.

Chicago, 29de April.

Kornmarkedet.	
Winterhede—No. 2 red.....	77 a 77½
No. 3 red.....	68 a 75
No. 2 hard.....	62 a 75
No. 3 hard.....	68 a 72
Vaarthede—No. 1 northern.....	79 a 80
No. 2 northern.....	77 a 80
No. 3 spring.....	70 a 79
Maas—No. 2.....	44 a 44½
No. 2 white.....	44 a 44½
No. 2 yellow.....	44 a 44½
No. 3.....	42 a 42½
No. 3 yellow.....	32 a 43
Gavre—No. 2.....	33 a —
No. 2 white.....	36 a 37½
No. 3.....	32 a —
No. 3 white.....	35 a 36½
No. 4 white.....	32 a 34½
Standard.....	36 a 37
Poteter.....	30 a 48
Sp—Timothy.....	10.00 a \$15.50
Prairie.....	6.50 a 12.50

Smør og Udg.	
Creamery.....	18 a 23
Dairy.....	15 a 22
Udg, loss off, cases returned.....	14 a —
Udg, at mark, cases included.....	14 a 14½

Rvægmarkedet.	
Medium beef steers.....	4.20 a 4.60
Good fat cows and heifers.....	3.20 a 4.15
Good cutting & fair beef cows.....	2.60 a 3.15
Common to good canning.....	1.70 a 2.30
Fair to fancy veal calves.....	5.25 a 6.25

Svin.	
Good to prime heavy packing.....	7.45 a 7.62
Selected butcher weights.....	7.40 a 7.50
Stags aud rough through-ouths.....	4.00 a 6.25

"THE WARD OF KING CANUTE."

A Romance of the Danish Conquest, af Dittie C. Liljenkrantz.

Miss Dittie C. Liljenkrantz, den unge svenske Forfatterinde i Chicago, vandt ifjor ved sin første Bog Berømmelse saa at sige med et Slag. Naar hun nu allerede igjen har afsluttet et betydeligt Værk, er det derfor naturligt at imødesee dette med

bringen, og de to Konger mødes paa en liden Ø i Elven Sebern, medens to Hære i aandeløs Spænding fra Bredderne følger Kampen. Knud er Seierherre og slutter en Pakt med den engelske Konge, at de skal dele Riget mellem sig, og at naar den ene dør, skal den anden tage Arv efter ham. Da Edmund kort efter myrdes, bliver Knud Gneherffer.

Bogen har sin Styrke i det Vilde, den giver os af de vilde og

og Broders Drab, Klædt sig i Broderens Klæder. I Forsærdelse over, hvad hun saa og hørte i Leiren, beholdt hun dem senere som en Beskyttelse. I sine heltemodige Forsøg paa at være en værdig Datter af Vikingerne, i sin Ohjen tilbage for Vold og Blodsudgydelse og i sin rene Kjærlighed til den unge Engelskmand, hvis uvante Mildhed hendes forfremte Sind klyngede sig til, er Randalin en rørende skøn Skikkelse, guiteagtig, fjæretagtig, barnslig og alligevel en helstøbt Kvinde.

De korte Naturfildringer, hvorved mange af Bogens Kapitler begynder, banner i sin Blidhed og Ynde en stærk Malerietning til det vilde Krigerliv, hvortil Baggrund de er. Beskrivelserne er i det hele taget mesterlige. I saa og korte, men kraftige Træk maler Forfatterinden et Sted, en Person eller en Situation for vore Øine.

Illustrationerne er i Farvetryk, gjengivne efter Djemalier af Troy Kinney og Margaret West Kinney. De er meget vakkre og bærer præg af at være udførte med stor Samvittighedsskyldighed. Maalet har været at gjøre dem historisk korrekte lige ned til de mindste De'aler i Dragter og Vaaben. Saavel Illustrationerne som hele Udstryket passer fortrinlig til Bogens Indhold.

Hanna Larsen.

"The Ward of King Canute" kan faaes i "Amerika's Boghandel. Bogen er smukt indbundet og er udstryket med fjer Billeder i Farvetryk. Den sendes portobetalt til hvilken som helst Adresse for \$1.50. Skriv til "Amerika", Madison, Wis.

Th. Herfurth & Son
Assuranceagenter.
Sælger Dampskibsbilletter til Norge og alle andre Lande. . . .
Penge tilaands til 5% pSt. Rente.
703 East Gorham St. Phone 337.
Madison, Wis.

Penge tilaands.

The Wisconsin Life Insurance Company, som har sine Kontorer i No. 24 E. Millin St., Madison, Wis., har Penge at udlane i Dane Co. med Sikkerhed i fast Eiendom.

STOUGHTON STATE BANK,
Stoughton, Wis.

Capital paid in . . . \$25,000
Surplus \$25,000

Does a General Banking Business.
Solicits Deposit Accounts, and Pays Interest on Time Deposits.

GEO. DOW, ... President
ROBE DOW, ... Cashier
GILES DOW, ... Ass't Cash.

Farmland tilsalgs.

1000 Acres godt Farmland, 6% Mil fra Bloomer, 150 Acres ibrug, Resten vildt Land, Skog læt ved for lang Tid, Creek rinder gennem Landet, Dam med 10 Fod Fald, Jæb Mølle og Sagsmølle, udmærkede Bygninger, Husrum til to Familier, Staldrum for 10 Heste, 60 a 70 Kreaturer og 200 Faar, Silo 30 Fod høi og 16 Fod bred. Kan sælge det i et eller flere Stykker. En Tredjedel Kontant, Resten til rimelig Rente. Er beliggende 4 Mil fra godt Creamery.

240 Acres Farm, 165 Acres ibrug, 30 Acres Egeskog, 26 Acres vildt Høiland; 6 Mil fra Golfag, Dunn County. Denne Farm er udmærket for Tobaksavl. En Tredjedel Kontant, Resten til rimelig Rente.

D. Christianson, Bloomer, Wis.

Altretabler.

Hvor man ønsker Altretabler for sine Kirker, bør man henvende sig til den berømte, dygtige Kunstmaler

Dars Gaufaness,

hvis Adresse er Madison, Wis. "Amerika" anbefaler ham paa det bedste.

Rentschler's Green House
Telefon 179.
Alle Slags Blomster ordne til Fester : : Begravelser : :
Cor. Williamson and Baldwin Streets,
MADISON, WIS.

WM. HAAK, JR.
—Handlende med—
Bumper og Vindmøller.
Steam Fitting, Well Drilling.
112 S. Webster St., Madison, Wis.

DR. M. IVERSEN,
STOUGHTON, WIS.
Udexamineret ved Kristiania Universitet Norge. Studeret et Aar ved Universitet Lyfland.
Specialitet: Uhelbrede og Operationskæftelser samt Øien- og Ørensygdomme.
Breve paa Engelsk, Tysk eller Norsk besvares strax.

Ludvig Arctander,

Udvalgt.

-730-
Temple Court, Minneapolis, Minn.

HOLLISTER'S PHARMACY,
First National Bank Bldg., Madison, Wis.
Vi har de bedste udvalgte samt største Varietet af Mediciner og alt tilhørende Farmacien i hele Staten. Vi har to uderaminerede Farmaceuter til at fylde dine Recepter. Vi har i over 25 Aar drevet Forretning her i Byen. Besøg os, skriv eller telegrafer til os, dersom du vil have os til at gjøre noget for dig i Apotheker-Branchen. Varer og Priser garanterede. Vi sender Mediciner med Post og Express hver Dag.

Miss Dittie C. Liljenkrantz.

en Blanding af Forbenning og ubestemt Frygt for, at det maaske ikke vil holde Maal med det første. "The Ward of King Canute", som i disse Dage er udkommet, staar dog fuldstændig paa Hvide med "The Thrall of Leif the Lucky", baade hvad historisk Interesse og literært Værd angaar.

Fortællingen omhandler de nordiske Vikingers Tog til England, hvorved den veitere og blødere angelsaksiske Race tilførtes friskt Blod og ny Kraft fra sine Stamfrænder i Norden. Sjælen i den hele Bevægelse er den danske Konge, Knud den mægtige, der kommer til England som Erobrer og ender som Danernes og Angelsakernes Kaarne Konge og det nye Englands Herffer.

Forfatterinden har studeret sit Emne med stor Grundighed. Og ikke det alene, men hun har levet sig saaledes ind i Lidsaanden, at man fra først til sidst føler det vilde Vikingeliv pulsere stærkt og friskt. Med næsten uhyggelig Realisme skildrer hun Slaget mellem de engelske under Edmund Jernside og Danerne under Knud. Kort derefter udfordrer Edmund Knud til Tvekamp. Knud modtager Dpfor-

lovløse Tilstande, hvor Rov, Mord og Kvinderan hørte til Dagens Orden, og Skildringerne af de djerne Vikinger i al deres Raahed og Barskhed, men ogsaa med deres Mod, Høisind og Høvisshed. Den unge danske Konge selv, hans Svaghed og hans Styrke, hans Ansald af Kaseri, hans Herfferaand og dybe Følelse af Ansvar, er tegnet med sikker Haand. Særlig virkningsfuld er et Optrin henimod Slutningen af Bogen, da Knuds Fosterbroder, Rothgar Lodbroskson, hvis primitive Begreber om Ret og Uret ikke fatter nogen høiere Lov end Denkabels, bebrejder Kongen, at han har assagt Dom til Fordel for en Engelskmand og imod sin egen Fosterbroder. Rothgar er kommet i den bestemte Hensigt at dræbe Kongen, men er ikke istand til at gjøre det.

Indtrykket af Tidens Voldsomhed og Vildskab forstærkes derved, at Forfatteren lader Læseren se de fleste Begivenheder med Randalin Frodesdatters uskyldige Øine. Det er hende, som er "Kong Knuds Myndling".

Drevet mest af guiteagtig Ebentrykthet, har hun, da hun hos Kong Knud søgte Hævn for sin Faders

Prof. Deblens Vikingetog.

St. Redaktør! — Som mange af "Amerikas" Læsere ved, er Prof. A. A. Deblen i Iowa City ifærd med at danne et Vikingetog til Norge ifommer. Alle Folk ved, at Prof. Deblen er Præsident for det store Valdris Samband, og man kunde kanske deraf drage den Slutning, at det er bare Valdriser, som faar Lov til at være med i Reisesjølget. Jeg tillader mig at give den Oplysning, at dette er ikke Tilfældet. Jeg røber ingen Hemmelighed, naar jeg fortæller, at der bliver Repræsentanter for Toten, Stavanger og andre Bygder i Følget, og selveste Hallingerne behøver ikke være rædde for at være med. Valdriserne bliver vistnok mandstærke, men under en saadan Leder som Prof. Deblen tror jeg det kan gaa an for hjemfomhelst at finde sig tilrette iblandt dem!

Ja, hvis jeg tænkte paa at rejse til Norge ifommer, saa vilde jeg ikke betænke mig to Gange med Hensyn til Skib og Reisesjølge. Jeg vilde følge Deblens Vikingetog paa det smukke Skib "Philadelphia", som skal afgaa fra New York den 3dje Juni. Skibet gaar ind til Southampton, England, og derfra reiser man til Verdensstaden London, hvorfra Turen gaar direkte til Kristiania.

Jeg har ofte tænkt paa, hvor dejligt det vilde være for mig at besøge gamle Norge. Minderne om Fædrelandet lever endnu stærke i mig, skjønt jeg er baade sødt og opvolet her i Amerika. Det vil sige: de har gennem andre gjort et saa dybt Indtryk paa mig, at jeg føler, som om mit Liv havde sine dybe Rødder derborte.

Men hvad maa ikke de søle, som virkelig har staaet paa Fædrelandets Grund, som med tunge Hjerter har revet sig løs fra Fædrenejorden en ti, femten, femogtyve, ja femti Aar eller endog længere siden? Jeg er sikker paa, at der er noget endnu stærkere, som drager dem tilbage. Og jeg er vis paa, at de ikke vil angre paa det, om de nu tager sig nogle Maanedes Frihed for at opfriske gamle og kjære Minder ved et Besøg paa de gamle Tomter.

Sivert N. Hagen.

Iowa City, Ia., 25de April 1903.

Knut H. Teisberg

Farmer i Cottage Grove er sødt i Pleasant Springs, Dane Co. Wis., den 19de Juni 1858. Hans Fader, Halvor R. Teisberg, kom fra Telemarken i 10-Aars alderen. Hans Moder, Kastrine Vil, kom fra Vil i Hardanger. Knuts Besteforældre, Knut og Asne Teisberg kom fra Norge i Midten af

40 Aarene. De kom først til Muskego og derfra flyttede de til Pleasant Springs i Dane Co. Wis. Gamle Knut døde for flere Aar siden hos sin Søn Eivind i Ashby Minn. Asne døde ogsaa der lidt senere.

Af Knuts og Asnes Egteskab var der sex Børn, af hvilke fire Sønner og en Datter lever. Sønnerne er Halvor, Farmer i Cottage Grove, Ole Farmer i Pleasant Springs, Aslak, Embedsmand i St. Paul og Eivind Farmer i Grant Co., Minnesota. Alle er gifte og har Børn. Datteren Høge er gift med Aslak Gundersen, Farmer i Dittertail Co., Minn. Halvor R. Teisberg er Entemand. Hans Hustru Kastrine døde for 12 a 14 Aar siden. Han har haft ni Børn, af hvilke fem Sønner og en Datter lever. Sønnerne er Knut, Farmer i Cottage Grove, Nils, bosat i Cottage Grove, Lars, Farmer i Albion Wis., John, Farmer i Dittertail Co., Minnesota og Andrew, Farmer i Cottage Grove. Disse er alle gifte undtagen Nils. Datteren er Helen, som bor hjemme og er ugift.

Knut, hvis Navn firar over dette Stykke blev den første Feb. 1882 gift med Oline Berstad, Datter af Ole Berstad fra Drangedal. Af dette Egteskab er der tre Sønner og to Døtre. Hele Teisberg Familien er anseede Pionerer. De er gode Kirkefolk og interesserer sig for sine Landsmænds Udvikling i Amerika. En Søn af Ole Teisberg, Carl, er Lærer ved S. U. Preuss Academy i Albion Wis.

Wheeler & Wilson Schaffine er den bedste.

Eneagent i Madison: **H. J. HULL** 12 W. Main St.

Meneely Bell Co.

Troy, N. Y. and 177 Broadway, New York City
Manufacture Superior Church Bells

Oscar M. Corvison

Advokat.
Fører Sager for alle Domstole.
(Man skriver paa Norsk eller Engelsk)
164 La Salle St., Rooms 53-54.
CHICAGO, ILL.

JOHN M. NELSON

Norsk Sagfører.
Sager for Probate Court Specialitet.
Room 5, Badger Bl'k. — 14 S. Carroll St.
To Døre Vest fra Park Hotel.

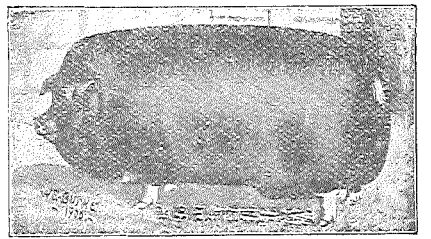
Roberman's Fruit Store.

Det bedste Sted at kjøbe Frugt og alle slags Delikatesjer. Gode Varer og rimelige Priser.
ROBERMAN'S 113 E. Main,
FRUIT STORE, 106 King St.

Til salg.

Fuldblods Poland-China Grijer, baade Hansvin og Hunsvin.

Stamsfaderen til mine Svin er "Fancy Perfection No. 56397, Søn af "Perfect Perfection", den Galt, som eiedes af C. L. Jemison i Oneida, N. Y., og kostede \$4,000, og "Black Medium" No. 73153. Mine Priser er rimelige. Man kan skrive paa Norsk eller Engelsk. Stamtable følger med hver Gris. Skriv til "Amerika" anbefaler paa det bedste **S. A. LEE, Deerfield, Wis.**

Hvis du behøver

Rugs, Carpets, Mattings, Portiers eller Curtains,

burde du ikke glemme at se det elegante Udvalg, som netop er ankommet til

NEW YORK STORE.

Alle Kvaliteter, alle Storrelser og alle Priser, men Priserne er de billigste i Byen, naar man tager Hensyn til Kvaliteten.

Established 1853. **THE STATE BANK** Madison, Wis.

Loans Made on Approved Real Estate Security.
SAVINGS BANK DEPARTMENT Paying Compound Interest on Time Deposits.
MONEY SENT TO.....
England, Ireland, Germany, Norway and all accessible points in the United States
L. S. HANKS, President. J. H. PALMER, V-President. E. O. KNEY, Cashier.

Opdyrkede Jarne

---- Til salg i ----

Barnes County, Nord Dakota.

Disse Jarne er fra 160 til 640 Acres, bedste Slags Land. Næsten eller aldeles fladt, frit for Sand og Sten. De ligger næsten alle i store norske Settlementer (nær Kirke, Skole og Marked), som let maaler sig med de bedste i Minnesota og Iowa. Kun et daarligt Aar i 20 Aar Gode Guse, godt Vand. Pris \$12.00 til \$25.00 pr. Acre.

For nærmere Underretning skriv paa Norsk eller Engelsk til

MARTIN E. REMMEN,

Valley City, - - - North Dakota.

Savings Loan and Trust Co.,

MADISON, WIS.

Indbetalt Grundfond \$100,000.00;
Formue over en Million Dollars.

Betaler højeste Rente paa Indskud.

Et Hundrede Tusen Dollars deponeret i Statskassen som Sikkerhed.

Halle Steensland,
Præsident og Kasserer,
(Svensk og norsk B. Konsul.)

N. B. Van Slyke,
Vice-Præsident.

C. B. Steensland, Sekretær

Amerika.

"Normannen" 17de Aargang.
"Norden" 29de Aargang.
"Red River Tidende" 8de Aargang.
"Norge" 5te Aargang.

Rasmus B. Anderson,
Redaktør.

Abonnementsvilkår:

Et Aar i Forstrib.....	\$1.00
(Ellers 25 Cts. extra.)	
Sej Maaneder.....	0.50
Et Aar til Norge.....	2.00
Sej Maaneder.....	1.00

Entered at Madison Post Office as second class matter.

Den samme Kipling, som forherligede Krigen imod Boerne, rimer nu om et tykt Log imod Venezuela. Stakkels Rimsmed!

En Billion mere Gjæld hviler tungt paa det rige Englands Skuldre, men endnu mere veier den Blodskyld, som det tog paa sig ved Boerkrigen.

"Bygdejævning".

Med Trykningen af "Bygdejævning" er det ikke gaaet saa hurtigt, som vi haabede.

Den Typograf, vi havde faaet til at sætte Bogen, havde det Uheld at falde paa det glatte Fortoug og brække sit ene Ben. Som Jølge heraf maatte han ligge paa Hospitalet i omtrent to Maaneder. Han er nu nogenlunde rask igjen og har atter taget fat paa sit Arbejde.

Dg saa bliver Bogen meget større end vi ventede. Der kom saa meget Efterflaet, som maa lages med, at Bogen bliver paa henimod 500 store Oktavsider. En saa stor Bog godt indbundet kan vi umulig sælge for \$1.00 pr. Exemplar og komme ud af det uden Tab. Vi er derfor tvungne til at sætte Prisen til \$1.50. Bogen kommer til at veie mellem to og tre Pund og Portoen vil derfor blive ca. 25 Cents pr. Exemplar.

Alle de, som allerede har sendt os sin Dollar, vil naturligvis saa Bogen ifølge Kontrakt uden extra Udgift, men herefter vil Prisen blive \$1.50.

Utsaa: "Bygdejævning" vil blive en Bog paa henimod 500 store Oktavsider. Den vil blive solid indbundet i Alædesbind og Prisen vil blive \$1.50 portobetalt til hvilken som helst Adresse. Alle, som kjøber seg Exemplarer, faar det syvende frit.

Juden to Maaneder fra nu vil denne værdifulde og interessante Bog rimeligvis være færdig og tilsalgs.

Bjørnson igjen!

Af Peer D. Strømme er der i sidste Søndags-Numer af *Chicago Record Herald* en længere Artikel om Bjørnsfjerne Bjørnson.

Strømme hæver Bjørnson til Skyerne, kalder ham Nordens Titan (Rjæmpe, egentlig Himmelstormer), beskriver ham som det norske Folks Yndling ("The Norwegians love him above all men") og erklærer ham for at være Norges ukronede Konge, siger, at det at nævne Bjørnson ved Navn, er det samme som at heise det norske Flag, og river af sig en Mængde andre fede Fiosler.

At Bjørnson har oversat Jagersolls bibelskandende, himmelstormende Foredrag og udgivet dem i en Udgave til 10 Ore, for om muligt at faa dem ind i hvert eneste norske Hjem, synes ikke den forhenværende lutheriske Prest at bryde sig stort om. Han tænker vel som Fioskelmageren Pastor J. D. Houggen i Decorah, at "Botemidlet faar de kristne bringe, om de eier Kraft dertil."

At Ex-Pastor P. D. Strømme var gaaet over i "Skandinavens" og ligefindedes Leir, se det har vi længe vidst, men oprigtig talt troede vi ikke han kunde bekvemme sig til saaledes at bise Rnæ for Fritænkere og Gudsbespottere Bjørnsfjerne Bjørnson, medens han endnu staar som Medlem af en kristen Menighed.

Vi synes han bør slutte sig til det norske Selskab, som forleden blev stiftet i Minneapolis. Man vil der tage imod ham med aabne Arme. Dg saa vil vi anbefale Past. J. D. Houggen og Ex-Pastor Peer D. Strømme som Festsalere ved Udsæringen af Bjørnson-Monumentet i Fargo den 17de Mai. Bedre Mænd kan ikke faaes til dette Hverv.

Strømme siger i sin Artikel, at Bjørnson er en "sund Optimist" (healthy optimist). Maa vi spørge eder Prester og Teologer, som læser dette, om det er muligt for en, som er en saadan Modstander af Kristendommen som Bjørnson faktisk er, at være en sund Optimist. Vi tror det ikke.

Læs saa den ærværdige gamle Pastor H. A. Stubbs Artikel om den

realistiske Literatur paa Side 2 og 3 af "Amerikas" No. 35 for idag.

Man vil der finde Udtalelser foruden af Past. H. A. Stub, fra Biskep Bang, Biskep Heuch og Pastor H. Halvorsen af den norske Synode. Men kanste disse Mænd ikke forstaar sig paa denne Sag. Strømme forstaar sig nok bed e paa sligt, ikke sandt?

Endelig vil vi i al Beskedenhed spørge, om ikke Pastor J. D. Houggen og Ex-Pastor Peer D. Strømme kunde finde anden og bedre Anvendelse for sine Evner og Kundskaber.

Det norske Selskab.

Der tales og skrives om, at det norske Selskab oparbejdedes og endnu støttes af Kirkefolk, og at man i de Mænd, som staar i Spidsen, (dermed menes Pastorerne Kirkeberg, Voldal og Bondal) har den bedste Garanti for, at det norske Selskabs Arbejde vil drives i det rette Spor.

Sæt nu for Argumentets Skyld, at D'Her. Kirkeberg, Voldal og Bondal er de rette Personer til at lede i en saadan Opgave, som det norske Selskab har sat sig som Maal. Er det ikke klart, at naar Selskabet aabner sin Dør paa vid Bæg for "enhver Mand og Kvinde af norsk Byrd", da er der ikke Spor af Garanti med Hensyn til Fremtiden. Det ukirkelige Element kan naar som helst tage Bugten og begge Enden og indvælge slige Embedsmænd, som dette samme ukirkelige Element kan være tilfreds med. Vent bare til Selskabet raader over nogle tusen Dollars i Midler, saa skal vi nok faa se, hvem der bliver de magthave. Dg det er jo Mening, at Selskabet skal samle store Summer til at fremme sine forskellige Opgaver. Vi ved jo, hvorledes det gik med Labitha Hospitalet i Chicago. Enhver Gudsbespotter, enhver Fritænkter, enhver rettgjænger kan jo ifølge Selskabets Grundlov betale sin Dollar og dermed er han Medlem. Dg da det ukirkelige Element i Byerne er mange Gange talrigere end det kirkelige, er det ikke vanskeligt at forudsæ, hvor det norske Selskab vil havne, saasnart der bliver lidt Formue at bestyre og laves om. Alt dette er saa soleklart, at vi forstaar ikke, hvorledes nogen kan finde paa at disputere derimod.

Det gaar simpelthen ikke an for kirkelige og ukirkelige Elementer at arbejde sammen paa Landens Omraade eller for aandelig Udvikling.

Et norsk Selskab for vor Fædre-narvs Bevarelse og Udbredelse blandt os har en lignende Opgave som vore norske Skoler. Dg hvorledes vilde det gaa med Luther College eller St. Olaf College, hvis enhver, som betalte en Dollar, fik Stemmeret med Hensyn til disse Skolars Bestyrelse? Hvorlænge vilde det vare før disse Skoler gik over i det ukirkelige Elements Hænder? Folk, som skal virke for Udbredelse af Literatur, maa have et sæls Livslyn. Bag den Literatur, som skal udbredes i de kristne Hjem, maa der være en kristelig Censur, og dette kan der umulig garanteres i det norske Selskab.

Vi bebrejder ikke en trofældig Lægmænd, at han lader sig lokke ind i det Maffepi, som stiftedes i Minneapolis sidste Vinter, men vi venter af vore Foregangsmænd inden det kirkelige Element, at de to-ner rent Flag. Allermindst kan det taales, at nogen af Lærerne ved vore lutheriske Lærdomssæder laaner sit Navn til dette unitariske, teosofiske fritænkteriske Sammensurium og saaledes bringer disse Skoler i Vanrygte. Det er disse Skolars Opgave at føre an og vise Veien i vor aandelige Udvikling.

Prof. Gisle Bothne ved Luther College blev valgt til det norske Selskabs Vicepræsident. Hvis han ikke allerede har løst sin Forbindelse med Selskabet, haaber vi han gjør det, og det ret snart. Vi har modtaget en Mængde Indsendelser om den Sag, og vi tror ikke vi gaar for vidt, naar vi siger, at Prof. Bothne bør lade Publikum vide, om han er Medlem af Selskabet eller ikke.

Dyrplageri.

Dokterne har det altid trabelt med at opfinde nye Sygdomme til at pine og plage Folk med, som om de ikke havde Plager nok før og store nok Udgifter uden Dokter- og Apotekerregninger. Hvorfor man vil ha flere Sygdomme, forstaar jeg ikke. Knapt nok om Dokterne forstaar de gamle, og den, som skal være syg, kan nu ikke faa vælge, hvilken Sygdom han vil. Selv om det er bare en liden uskyldig Byld, han skal oplæres i Laalmodighed med, kommer den paa det mest ubelæilige Sted. Naar Dokterne ikke

Kan opfinde nye Sygdomme, saa gir de de gamle nye uforstaaelige Navne og graver og søger efter Aarsagerne, som om det hjalp den syge noget. Da jeg var Gut, husker jeg ikke, at der var Tale om saa svært mange Sygdomme. Lad mig se. Der var nu Kusma, Krilla og Ringorm; dem havde jeg alle tre, men ikke paa en Gang. Bendelorm—, nei den havde jeg jeg ikke— og Klæbe, jo den havde jeg. Det maa jeg ærlig tilstaa. Jeg fik den ganske uforstaaeligt, ikke i Arv, men jeg laante den af en Nabogut, som havde mere end han trængte, og forresten er ikke Klæbe værste Slags Sygdom. Den, som ikke har haft den, ved ikke, hvilken Nydelse og Tilfredsstillelse det er at klæbe sig, naar man kler, og saa fik jeg spise sød Sirup og al den Svovel, jeg ønskede, saa jeg angret ikke paa den Sygdom, men da jeg havde Krilla, fik jeg ikke drikke koldt Vand, og det angret jeg paa den Dag idag, saa tørst var jeg.

Blandt de mange Sygdomme, som er opfundne siden den Dag, sætter jeg ubetinget Grippen som den mest populære. Ja den heder nu saa i Hverdagsproget, men Doktorerne, som taler i Drafsprog, kalder den La Grippe eller Influenza; thi det klinger bedre. Det skal være smaa levende, usynlige Dyr med Klør og lange græske Navne, som skal være Aarsag i Grippen som saa mange andre nymodens Sygdomme, har jeg hørt. Ja, jeg ved nu ikke saa sikkert om disse smaa Organismer, som Doktorerne kalder dem, hører til Dyreslægten eller ei, men vi kan nu kalde dem Dyr for Sikkerheds Skyld.

Grippedyrene udvandrede fra Europa til Amerika omkring Aaret 1890 under Demokraten Cleveland's Styrelse, thi da var det svært slapt baade med Told- og Emigrationsinspektionen som med saa meget andet, og siden har de formeret sig fort, saa de nu findes i hver Stat, og hvert Aar herjer de Landet. De er svært samholdige og hylde nok baade anarkistiske og socialistiske Principer, ja jeg tror saamænd de er Synergister i bogstabelig Forstand, saa de er farlige Samfundsfjender.

Jeg stiftede et nærmere Bekjendtskab med Grippedyrene det første Aar de var her i Landet, og siden er dette Kjendskab bleven fornyet efter kortere og længere Mellemrum, saa nu forstaar vi hverandre ganske godt, men det har aldrig udviklet sig til noget varigt Venstreb eller gjenfærdig Fortrolighed, ialfald ikke fra min Side. Sidste Uge havde jeg Besøg af Grippedyrene igjen. Jeg sad netop og kørte meget forsigtigt i en bundløs Søle mod en sur nordøst Vind og funderede paa,

hvor lidet Nordmændene havde gjort i Amerika for Landeveiens Forbedring og maa vel have gaaet for stort af Forundring, da en hel Arme af dem satte ind paa mig— femten hundrede tusind kan jeg tænke mig— mere eller mindre—. Jeg tænkte først, at det var et Surpriseparty, thi de kom ganske uventet, men ikke var det min Fødselsdag, ikke min Bryllupsdag og ikke havde jeg gjort noget ondt den Dag, ialfald ikke med Vidende, Vilje og Velbehag, saa jeg kunde ikke forstå, hvorfor jeg skulde surpriseres, og Paris var det heller ikke, det fandt jeg strax ud. Det var noget mere alvorligt. Det var Krig, Beleiring, Slag, Angreb paa forsvarsløs Person, thi de eneste Vaaben jeg havde paa mig var to Knappenaaler i Vesten og en gammel Sværdkomme. Kniv i venstre Buxelomme, og hvad var det mod en saa stor Arme, som dertil var usynlig? Jeg kan ikke negte for, at jeg blev lidt alterert, det formelig gøs i mig. Den ene Kulbegyrsning gik op efter Ryggen og den anden gik ned efter Ryggen, saa jeg skyndte mig hjem og bad saa vakkert Konen om at lægge alle Strygjernene i Sengen, for at jeg kunde kysse dem af og lægge paa flere Sengetæpper, og saa bar det løst. Armeen fordelte sig i flere Regimentter. Et i hvert af Ulemmerne, tre i øverste Stage, to i Mellemstagen og Reservetropperne i Kælderen. Det var et stort Slag og hedt gik det til under Skjoldene— nei, under Kvalterne mener jeg naturligvis.—

Grippedyrene rev og sled i hele Kroppen. Langt nede Næseborene, over Dinene op imod Ørene og i La hovedet holdt de paa at minere, bore og ramme. De tænkte nok paa at sprænge Hjernebaksen, thi de vidste ikke den var tom. Jeg forsøgte at blæse bort Regimentet i Næsen. Jeg nøs og nøs og nøs, men det hjalp ikke; de havde nok bidt sig fast. Et af Ribbenene nede ved Leveren var nok veien for dem, for det holdt de paa at sage af, men det var svært sløve Instrumenter de havde, for det gjorde ondt, kjendte jeg, og nede Luftrøret arbejdede de med at saa løst noget Slim, og ret som det var telefonerte de op, at jeg skulde hoste, for at se, om det var løst nok, men det skulde de ikke ha gjort, for det var ikke løst. Nede i Kælderetagen, der, hvor Madforraadet opbevares, gik det nok hedeft til. At de holdt paa at rive op Mellemgulvet, forstod jeg, men om der var Ildbrand der, eller de holdt paa at anlægge Vandværk eller Badeanstalt, ved jeg ikke saa sikkert, men meget Vand forbrugte de. Jeg var saa vidt begyndt at blive varm efter Frysningsen, da der kom hurtigt Bud op efter Vand.

Ja, jeg tænkte paa den Gang, jeg havde Krilla og ikke fik drikke, og saa slugte jeg i mig en to-tre-fire-fem Glas koldt Vand—for tørst var jeg og godt smagte det—men i fe før havde jeg væltet Vandet, førend der kom Aterbud, at jeg skulde hale Vandet op igjen, som jeg ogsaa gjorde, skjønt det voldte mig adskillig Besvær. Jorden fem Minuter kom der atter Bud efter Vand. Vi har Vand nok til Husbrug, og godt, almindeligt Vand er det, saa drak jeg af Muggen, thi det smager bedre da, men saamænd maatte jeg ikke hale det op igjen denne Gang ogsaa, men ikke førend Grippedyrene havde miget det op med en hel Del bittert, ildesmagende Stof. Næste Gang forsøgte jeg med varmt Vand, men heller ikke det vilde de ha. Saa holdt vi det gaaende ud over Natten. Jeg tømte ned Vand og halet det op igjen fortvæk, sommetider mere end jeg drak, sommetider mindre, til Konen blev træt af at bære Vand som ventnes var, og saa slugte jeg en stor Jætkump, og mens Dyrene gnog paa den, var det roligt en Stund, men hvem kunde da vide, at de smaa usynlige Dyr ikke Jøs? Ikke vidste jeg det.

I Rykningsen sendte Konen Bud efter Byens dyreste Dokter, hun vilde nu ialfald vide Navnet paa Sygdommen, ja hun. Ja, Doktern kom, spurgte flere Spørgsmaal end der staar i et helt Numer af af "Sk.", nærløse Spørgsmaal om, hvad jeg havde spist og drukket Dagen forud, som om det vedkom ham, og saa kaffet han mig paa Brystet, foran og bag for at se om jeg var Stiv, saa paa Tungen, hvor lang den var, taite Mandedrættet og Pulsen og stak Gradestokken under Tungen for at se om jeg var varm nok, og saa trøstet han mig med, at det var bare Grippen, bare Grippen, som om ikke det var nok. Hjernebaksen var ikke sprængt, Ribbenet var ikke af og ikke var der den mindste Fare for Vatersot af alt Vandet jeg havde drukket, forsikret han, og glad var jeg, thi Vatersot skal være en farlig Sygdom.

Doktern foreslog, at Fienden skulde angribes fra to Sider, eller rettere fra to Ender. Banforhningen skulde ske nedensfra gennem et Rør— — — Ja, ja, vi skal ikke gaa nærmere ind paa den Historien— — og saa ladede han femten Patroner med hvidt Kridd og bad mig vælge en Patron hver Time og josaamænd heiste ikke Grippedyrene hvidt Flag. De vilde vide Fredsbetingelserne. Jeg svarede: Ubetinget Overgivelse med Stadeserstatning for Tidspilde. Var de ikke fornøjet dermed, fik de gaa til Fredskongressen i Haag. Jeg ser ligejaa gerne at de gaar til Haag, men det har jeg ikke sagt dem.

Jeg ved nu ikke om Dokterns Krigsmetode er ærlig eller ei, men det var nu heller ikke ærligt at angribe vaabenløs og forsvarsløs Mand paa Landeveien uden Krigserklæring og uden Aarsag. Strax efter Middag kom Mor Pedersen ranglende. Hun havde nok hørt, at Doktern havde været i Huset. Vi har hverken Dagblad eller fri Postlevering her i Byen, men Mor Pedersen gjør Tjeneste for begge Dele. Hun sørger for mundtlig Overlevering af alle Nyheder enten før eller efter noget hænder. Hun har sin bestemte Rute og er saa bestemt som Klokken. Hun trøstet mig med, at jeg saa svært daarligt ud og at der var mange, som havde Grippe iaar og at mange døde af den. Hun havde netop haft Brev fra en Tante i Chicago, og der var der to døde af Grippe og "Nemonia" i den Gade, hun boede paa, og det paa samme Dag. Hun skulde ikke undres, om jeg holdt paa at saa "Nemonia" ogsaa. Ude paa Prairien var en ukjendt gammel Mand død svært hurtigt, og Ole Murer havde nok ikke længe igjen at leve. Doktern havde været der to Gange igaar, og saa havde hun læst om en sæl stng Morderhistorie neri Buffalo—ja, der var nok flere glædelige Nyheder, men et Regiment af Dyrene holdt netop paa at grave sig ud gennem Ryggen og saa stødte de nok paa Rygraden, og den kunde de nok ikke slippe forbi uden at file den af, derfor gren jeg vist stngt, og saa gik Mor Pedersen over Gaden til Paulsen og fortalte, at jeg havde "Nemonia".

Jeg sov lidet og drømte meget den Nat. Der forbrugtes adskilligt Vand gennem Natten, men jeg slap at hale det op igjen, og næste Dag var Beleiringen hævet. Grippedyrene flyttede nok over til Fru Paulsen, ialfald fik hun Grippe den Dagen, fortæller Mor Pedersen. Ja det er nu ikke noget at le ad og ikke lo jeg heller, men Fru Paulsen er nu saa aparte vrang, og stærke Nerver har hun. Dokter vil hun ikke ha, men hun har kuppet og iglet sig. Jeg undres rigtig, hvem vinder. Var det ikke fordi nogle af Bagtropperne endnu river og sliber her og der i Kroppen paa mig, saa gik jeg over til Paulsen og trøstet ham, thi jeg synes rigtig Synd i Paulsen.

Grippen vil jeg ikke ha flere Gange. Næste Uge gaar jeg til Dommer Paulsen og tar ud Injunktionspapirer paa Grippedyrene—Lederne ialfald. De kan vel tro sig trygge, fordi de er saa smaa, men jeg har et stort, dyrt Fortørrelsesglas, som er fabrikeret i Tyskland, og under det skal de, og saa skal Rongtabelen oplæse Dokumenterne for dem.

A.....

Foreningsagen.

Kollokvium.

"Atter det lille
Bøter sig sammen;
Engang i Eiden
Vorde det el!"

75.

En Lægmand i Synoden siger i "Amerika" for 28de Mars, at Past. Engb i sit Opsæt om "Menneskets Forhold" under den Hellig Aands Arbejde paa det, er saa ulutherist som han vel kan være!

Dette viser, hvor flakkjorte ogsaa Folk er bleven i Synoden af denne elendige Strid.

Harde denne Past. Engb's Afhandling været skrevet for 25 Aar siden havde ingen sundet noget salsk i den. Tvertimod den vilde blidt rost for et klart og greit Opsæt. Men at det er Antimissourierne's Lære under Striden Past. Engb her har fremst, har han endnu til at bevise.

Det ser ud til, at det er i Den Forenede Kirke de behøver at kollokvære.

Hele Striden er "Lyst". Missourierne "de tyffe" gik for langt til højre, Schmidt til venstre.

Det er igrunder Lysterne, Schmidt har stidt imod i alle disse Aar, det er Synoden forsaavidt som Lederne i Synoden tog en Modstilling til Schmidt, fordi han gik forvidt i sit Angreb paa Dr. Walther og den gamle Lære.

Det norske Kirkefolk var nogle store Narre at de lod sig opvig'e og splitte af disse "tyffe" Stridigheder om Udvælgelsen.

Det havde sin Grund i forliden Rjendskab til de to "Læreformer" om Udvælgelsen, som begge er lutheriske og kan forstaaes og bruges ret og omvendt.

H. J. S a n s o n.

76.

(Nedenstaaende Ufsnit af Dr. teol. A. Chr. Bangs Brev til "Kirketidende" samt Past. H. A. Stub's Artikel knyttet til samme aftrykkes ifølge Opfordring fra Past. H. A. Stub. "Ame."s Red.)

At Synoden nu har at gjernemnemgaa en overmaade farlig indre Krisis, der er øiensynligt for Alle, Denner som Fiender. Som Dei til Fred mellem de Stridende har jeg hørt følgende Tanker udtale, som jeg ganske slutter mig til.

1. Da der bitterlig inden den lutheriske Kirke har været to Læremaader angaaende Naadevalget, og enhver af de to Læremaader har haft sine Talsmænd blandt Kirkens lærde og største Mænd, bør man uden Betænkning erkjende baade Prof. Wather og Prof. Schmidt for lutherist retroende.

2. Synoden bør taale begge Læremaader i sin Midte. Striden om, hvilken af de to Læremaader der er den bedste, den klareste, den for Misforstaaelse mindst udsatte, bør være et rent videnskabeligt Spørgsmaal, der som saadant ikke bør gjøres til Gjenstand for menighedsmæssig, men videnskabelig Drøftelse. Ethvert Kirkesamfund, altsaa ogsaa Synoden, bør kunne rumme i sin Midte forskellige videnskabelige Retninger, saalænge de staar paa Bekjendelsens Grund.

3. Begge Læreformer angaaende Naadevalget mødes paa Konkordieformelens Standpunkt, der da bliver det fælleskirkelige, det Menighedsmæssige, det, der til alle Sider afværger Wildfarelser. Paa den ene Side gjælder det at fastholde, at Frelsen er fuldt og helt et Verk af Naade uden nogensomhelst Medvirkning fra Menneskets Side; paa den anden Side gjælder det med ikke mindre Alvor at holde frem den Sandhed, at det Menneske, der gaar fortaabt, ene og alene har sig selv at anklage derfor, eftersom det er Guds alvorlige Vilje, at alle Mennesker skal blive salige*.)

Naar jeg er fremkommen med disse udtalelser, da er det ikke, fordi jeg vil optræde for at belære de amerikanske Brødre eller udtalt og uden Berettigelse blande mig ind i en Strid, jeg ingen Delagtighed har i. Jeg har kun villet fremholde, hvad de mod Synoden mest velfindede Mænd i Moderkirken tænker og taler betræffende denne Sag. Og som mine Ord er skrevne i Kjærlighed til Synoden, beder jeg, de maatte optages i Kjærlighed.

Dr. teol. A. Chr. Bang,
i "Kirketidende" No. 6, 1882.

77.

Tak til Dr. teol. A. C. Bang tilligemed nogle Udtalelser i Naadevalgsstriden.

Jeg har i Almindelighed med stor Interesse læst Dr. Bangs Korrespondentartikler i vor Kirketidende;

*) Det glæder os meget heraf at se, at velfindige og sjørnsomme Mænd i Norge dog ikke vil være med at stænde os for Ralvinister og Rjætere. Hvad vor Korrespondent her tilfaldt fremholdes som det, man i denne Sag især maa holde fast ved, nemlig, at vor Frelse er alene af Naade, men at vor Foriabelse alene sker ved vor egen Skyld, har ogsaa for os altid staaet som Hovedpunkterne ved denne Lære. Fastholder det, da vil det ikke gjøre Meget fra eller til, hvilken af de to Læreformer man for Resten bruger.

"G. E. R." Red.

men se a glad ved jeg næsten ikke, jeg nogenstunde er bleven ved Gjenemlæsningen af nogen Artikel i vort Kirkeblad, som da jeg læste den sidste Del af Dr. Bangs Udtalelser i No. 6 d. Aar.

Det, han der som sin og de i Moderkirken mod vor Synode mest velfindede Mænds Mening om, hvorledes vi burde forholde os for at faa den i vort Samfund saa farlige Strid om Naadevalget bilagt paa en kristtømmelig Maade, er talt ud af mit Hjerte.

Med Hensyn paa de 2 omstridte Punkter i Udvælgelseslæren, nemlig om 1. Troens Plads og Stilling, 2. Bisheden, da er min Tro og Lære i begge disse Punkter udtalt i Pontoppidans "Sandhed til Gudfrugtighed" Spørgsmaal 546, 547, 548 og 509.

Til det 1ste: "At Gud har bestillet alle dem til det evige Liv, som han af Evighed har seet at ville antage den tilbudne Naade, tro paa Kristus og i denne Tro blive bestandig til Guden". (548).

Ligesaa: "At den alvidende Gud ikke af et absolut Raad, men for Menneskets egen modvillige Gjenstridigheds Skyld har besluttet at forskyde og forðømme alle dem, som han af Evighed har seet at ville bestandig forskyde hans Naade og blive i deres Udbørfærdighed og Dantro". (546).

Med Hensyn til det 2det Punkt lærer jeg: Den Troende skal være fuldkommen vis paa sin Salighed, idet han ser hen paa Gud, der er fast, som gav Forjættelsen. "Den, som har begyndt en god Gjerning i eder, skal fuldkomme den til Jesu Kristi Dag" (Fil. 1, 6.) Paa den anden Side maa den Troende, som endnu har den gamle Adam, der maa dødes og druknes ved en daglig Pnitense, ogsaa "forarbejde sin Saliggjørelse under Frygt og Bøven", idet der altid er Mulighed for Frafald under hele hans Livsløb. Og begge disse Momenter ligger udtalte i Pontoppidans Svar paa S. 509: "Den Hellig Aand opholder den Troende i alle Fristelser ved den sande Tro indtil Guden, om han ei modvillig falder af".

Saaledes har jeg troet, og saaledes tror og bekjender jeg fremdeles. Men ligesom jeg finder min Tro og Bekjendelse udtalt de ansøgte Ord af Pontoppidan saaledes finder andre sin Tro og Bekjendelse klarere udtalt i følgende Ord i Konkordiebogens "Grundig Forklaring" XI: "Men Guds evige Udvælgelse ser og ved ikke alene forud de Udvælgtes Salighed, men er ogsaa ifølge Guds naadige Vilje og Velbehag i Kristus Jesu en Nar-sag, som skaber, virker, hjælper til og beforder vor Salighed, og hvad

der hører til samme; derpaa er ogsaa vor Salighed, saaledes grundet, at Selvedes Porte ei skulle faa Overhaand over den (Matth. 16, 18.), som skrevet staar (Joh. 10, 28. Ap. G. 13, 48)"

Fra Stridens første Begyndelse var det min Mening, at her ikke var forhaanden en virkelig Grundforskjel i Læren, men at man var begyndt at stride paa Grund af, at der i Kirken virkelig foreligger 2 forskellige Former eller Maader, hvorpaa Læren om Udvælgelsen er fremstillet.

Naar jeg gaar til mine egne Lærere, som jeg raadspørger og hører paa mit eget Studeroværelse, da har denne forskellige Fremstillingsmaade, Læremaade eller Læreform fra først af sprunget mig i Minene. Paa mit Studeroværelse ligger Ofsanderbibelen og Weimarbibelen ved Siden af hinanden. Og i disse lige herlige Bibelværker lyder dog Fremstillingen af Læren om Naadevalget hos den ene i Ordlaget anledes end hos den Anden. Jeg skal her kun ansøre Fortolkningerne til Ap. G. 13, 48. og Rom. 8, 28, 29.

Til Ap. G. 13, 48. lyder Weimarbibelen's Forklaring saaledes: "Saa Mange som (i Guds Raadslutning fra Evighed af) var bestilte til det evige Liv (nemlig de, som ikke stødte Guds Ord fra sig, men hørte det med Fliid og lod sig derved af den Hellig Aand undervise, oplyse og bringe paa Livets Vej. Disse bliver og ved Ordetom vendte. De blev Troende, saa mange af dem, som traadte ind i den guddommelige Frelsesorden til det evige Liv og blev staaende i den, 1 Thess. 5, 14. Luk. 9, 62.)"

Ofsanderbibelen's Forklaring: "Var bestilte til det evige Liv: I hans hemmelige Raad; dem er det af den Hellig Aand blevet givet, at de har troet paa Kristus. Thi den, som Gud fra Evighed af har forordnet til det evige Liv, dem begaver han og med Evangeliet's Erkjendelse efter Apostelen Pauli Udsagn: Dem, som han har bestillet, dem har han ogsaa kaldet, og dem, som han har kaldet, dem har han ogsaa (ved Troen) rejsfærdig gjort, Rom. 8, 30. Men hvorfor Gud har bestillet Alle, og hvorfor han ikke giver Alle Troen, derom bør os ikke med Nysgjerrighed at efterforske. Dog maa man holde for sikkert og vist, at Gud er den Allerretfærdigste og Vifeste; men ved Siden deraf skal vi sige ham af Hjertet Tak, at han ved Evangeliet's Prædiken har kaldet os til det evige Livs Delagtighed og opløst vore Hjertes ved Troen".

Lil Rom. 8, 28, 29. Iyder *W e i m a r b i b e l e n s* Forklaring saaledes: "De, som efter hans (evige) Beslutning (Guds Beslutning, som bestaar deri, at han fra Evighed af har besluttet at gjøre dem salige, som bliver bestandige i Troen paa Kristus) er kaldte (ved Evangeliet). Thi hvilke han forud (sørend de blev fødte) kjendte (og efter sin uendelige og evige Visdom og Ubundenhed forud saa at ville tro paa Kristus og blive bestandige i Troen indtil Enden), dem har han og forud bestikket" osv.

O s t a n d e r b i b e l e n s Forklaring til samme Sted lyder saaledes: "Efter hans Beslutning (og den almægtige Guds evige Naadevalg eller Dekret) ..... Hvilke han forud kjendte (med Hensyn til hvilke det efter hans uendelige og evige Visdom, sørend de var fødte, af Naade har behaget ham, at de skal være Arvinger til Himmeriges Rige)..... Herliggjort (..... Fordi Gud ikke ba først begynder at antage sig os, naar vi bekjender os til Evangeliet, men for mange Hundrede Aar siden, ja før Verden blev skabt, har han erkjendt os som Saadanne, der skal blive salige, og har gjort et saadant Dekret eller Beslutning angaaende os, som ikke kan blive forandret, at han ogsaa fører os paa de før omtalte Trin til Retfærdiggjørelse, saa er der ikke nogen Tvil om, at han ogsaa vil bringe os til det sidste Trin, nemlig til den evige Herlighed. Desaarfag bliver en Kristen aldrig bedraget i sit Haab. De, som nu er kaldte og retfærdiggjorte, de skal have den Fortrustning at de er i deres Sal, som Gud fra Evighed af har bestikket. Men Saadanne skal ikke derfor forsættelig styrte sig i grove udbortes Laster; thi Gud har ikke bestikket os til Laster, men til en hellig Wandel.)"

Paa et Møde i en af mine Menigheder læste jeg op disse 2 Forklaringer og spurgte Forsamlingen: "Synes I, at Formen og Fremstillingen hos disse to lige udmærkede retroende Kirkens Lærere lyder forskjellig?" og Svaret blev: "Ja, meget forskjelligt". Og jeg tror, enhver ensfoldig Kristen vil svare det samme. Ligesaa finder jeg i dette Lærepunkt hos Luther og Chemnitz paa flere Steder et andet Ordslag og Fremstilling end hos Ovenstede, Arndt, Francke, Scriber, Pontoppidan, Bandalin, Masius o. fl.;—saa for mig staar det som en uomstødelig Kjendsgjerning, at der i den retroende lutheriske Kirke foreligger i Udvælgelseslæren to Læreformer eller Læremaader, uden at den ene af disse nogenfinde har forkjæret den anden. Jeg kan derfor neppe udtale, hvor godt det gjorde mig at læse følgende Ord i Dr. Bangs

Artikkel: "Da der bitterlig inden den lutheriske Kirke har været to Læremaader angaaende Naadevalget og enhver af de to Læremaader har haft sine Talsmænd blandt Kirkens lærde og største Mænd, bør man uden Betænkning erkjende baade Prof. Walther og Prof. Schmidt for lutherisk retroende".

Under hele denne Strid har jeg endnu ikke seet Andet, end at man er enig om det, som er det vigtigste.

Gud har det samme Sindelag imod alle Mennesker. Han har givet sin Søn for Alle. "Saa høit elskede Gud Verden, at han gav sin Søn den enborne" osv. Altsaa, han gav Verden sin Søn. "Gud har ikke sendt sin Søn til Verden for at dømmen Verden, men at Verden skulde blive frelst ved ham". Altsaa, han har givet alle Mennesker sin Søn til Frelse. Gud kalder alle Mennesker lige alvorligt. Den Hellig Aand virker gennem Naadens Midler lige kraftigt. Sæden, som har den frelsende og gjensvøbende Kraft i sig, er lige for alle. Alle Mennesker er af Naturen lige forværvede, alle er de Guds Fiender. Bliver et Menneske omvendt, er det fuldt og helt et Guds Naadeværk. Bliver et Menneske liggende i sin Vantrø og Ondskab, er det dets egen Skyld, fordi det modstaar den Hellig Aand.

Kort—for at bruge Dr. Bangs Ord: "Derjom begge Parter er enige i, at Frelsen er fuldt og helt et Verk af Naade uden nogen som helst Medvirken fra Menneskets Side, og at derimod paa den anden Side det Menneske, der gaar fortabt, ene og alene har sig selv at anklage derfor, eftersom det er Guds alvorlige Vilje, at alle Mennesker skal blive salige"—derjom begge Parter er enige heri, da tror jeg de er enige i den store Hovedsag. Og foreligger ikke et uomstødeligt Bevis for, at saa er Tilfælde? Vifer ikke de 19 Sætser, som de to stridende Parter erklærede sig enige i ved Synodemødet i Spring Grove i Sommer, at saa er Tilfælde? (Se Synodalsforh. Side 55.)

Derimod har vi saa overmaade vanskeligt ved at finde nogen bestemt Læreforskjel ud af de Sætser, som fremlagdes i Mødet, og som skal udtale det, hvori man var uenig (se Synodalsforh. Side 56 og 57). Og her flyder min Tanke sammen med vor Norgeskorrespondents Udtalelse: "Naar Striden dreier sig om to Læremaader for at finde ud, hvilken der er den bedste, den klarste, den for Misforstaaelse mindst udjatte, da bør dette være et rent videnskabeligt Spørgsmaal, der som saadant ikke bør gjøres til Gjen-

stand for menighedsrædsfig, men videnskabelig Drøftelse".

Og er ikke Sandheden heraf bleven os iøinespringende, naar vi betænkter, at Presterne i flere 8 Dages lange Møder har veiet og drøftet disse to Fremstillinger uden endnu fuldt ud at have lært at forstaa hinanden; thi den ene Part er næsten aldrig tilfreds med den Fremstilling, som den anden Part giver af hans Læremaade. End mindre har det lykkes den ene Part af den andens Lære at udtrække saadanne Slutninger, som Vedkommende vil anerkjende som sine. Bevise ikke dette, at det ikke vilde være gavnligt at faste saa vanskelige Spørgsmaal ind under en fælles Menighedsdrøftelse? og vilde Menighederne derved være blevene opbyggede?

Jeg antager, at den Læreform, hvori jeg finder min Tro og Betjendelse klarest fremstillet, ogsaa er den Læreform, som den store Flerhed af vort Kirkesolk fastholder, dels fordi det er den, som er brugt i de almindelige Lærebøger, og dels fordi den er gennemgaaende i de fleste Postiller og Opbyggelseskrifter, som bruges af vort Kirkesolk. Men netop fordi jeg maa tilstaa (derjom jeg ikke vilde sige at bortforklare de klareste historiske Kjendsgjerninger), at der i Lærespørgsmaalet om Naadevalget ogsaa er en anden Fremstillingsmaade, end den, Pontoppidan har givet os, en Fremstillingsmaade, "der har sine Talsmænd blandt Kirkens lærde og største Mænd",—da bliver Spørgsmaalet for mig: Hvori er vi enige med de Brødre, der holder sig til denne anden Fremstillingsmaade, og hvor meget veier Uenigheden med Hensyn paa de saliggjørende Lærdomme?

Derjom vi, som holder os til Fremstillingen i Pontoppidans Forklaring under Udtrykket intuitu fidei (under Hensyn til Troen) skulde tro, at Gud i Udvælgelsen tog Hensyn til noget Godt, som han fandt hos Mennesket og saaledes Mennesket ikke var i Bund og Grund fordøret, da var vi Pelagianerne, eller at Mennesket paa nogen Maade kom Gud imøde eller virkede med til sin Ombendelse, da var vi Synergister; og derjom saadanne Lærdomme nødvendigvis maatte søres af dem, der holder fast paa Udtrykket intuitu fidei, ja da maatte denne Udtryksmaade forkastes, og de, som brugte den, erklæres for falske Lærere. Men naar nu vi, som holder os til Pontoppidan, ligesaa stærkt som de Andre fremhæver Menneskets fuldkomne, totale Fordærvelse, saa der ikke er den mindste Rest af Godt blevet tilbage efter Faldet, men Guds tilbørlig er fuldkommen tabt og borte,

—naar vi ligesaa stærkt som de Andre lærer, at Mennesket ikke kan gjøre end det Ringeste, ikke et Snug til sin Ombendelse, men forholder sig aldeles passiv, saa det er Gud, der baade maa begynde, forsætte og fuldkomme Gjerningen,—naar vi af ganske Hjerte helt og fuldt kan tilstemme Konfessionens "Grændig Forklaring" Art. II "Om den frie Vilje og de mennekelige Kræfter":—kan der da hos os være Tale om Pelagianisme eller Synergisme?

Derjom paa den anden Side de af vore Brødre, som holder sig til den anden Læremaade, af den Grund ikke vilde bruge Udtrykket intuitu fidei, fordi de lærte, at Gud derfor i Udvælgelsen ei har kunnet tage Hensyn til Troen, fordi han ifølge sin absolute Vilje og Beslutning har gjort et saadant Udvalg, at denne og hin skal og maa blive salig, mens den øvrige Mængde lades tilbage i sin Glendighed:—ja da var dette den kalvinistiske Determinismus, hvilken vi maatte sty som falsk Lære. Men naar de nu i Stedet derfor ligesaa kraftigt som vi hævder Naadens Almindelighed, naar de nu atter og atter udraaber som deres Hjertes Tro og Overbevisning: At Gud vil, at alle Mennesker skal blive salige, og at han ikke har forbigaaet noget Menneske med sin Naade, at Ingen bliver fortabt efter Guds Vilje, eller at Gud er Skyld i Nogens Fortabelse, men at det er Menneskets egen Skyld:—har da Nogen Ret til at sige, at den Læreform bringer den kalvinistiske Branglære med sig?

Fra begge Sider mødes man i disse store Hovedpunkter: "Frelsen er helt og fuldt Guds Naadeværk, mens Fortabelsen er Menneskets egen Skyld".

Og det er min Overbevisning, at det var rigtigt, hvad en Madsen-Korrespondent engang skrev i "Norden", at Menighederne vil vist ikke mærke nogen Forskjel i Presterne's Prædikener, hvad enten de hylber den ene eller den anden Læreform.

At der under Udtrykket intuitu fidei (d. e. i Betragtning af eller under Hensyn til Troen) kan skjules falsk Lære, er ganske vist. Men naar vi, som bruger denne Fremstillingsmaade, paa det klareste viser, at vi hverken er Pelagianere eller Synergister, saa siger de, som bruger den anden Fremstillingsmaade: Nu vel—I forstaa Udtrykket ret, vi har Intet derimod, I er vore Brødre. (Se sidste Synodeberetning Side 56-91.)

Paa den anden Side er det ligesaa vist, at under den anden Fremstillingsmaade, hvor det i Stedet for intuitu fidei skal hedde: "Troen

er medbestemt i selve Udvælgelsens Beslutning", at under denne Fremstillingsmaade kan skjules den kalvinistiske Branglere. Men naar nu de, som bruger denne Fremstillingsmaade, ligesaa klart og greit viser, at de ingenlunde hylder denne falske Lære, at den slet ikke behøver at ligge i deres Fremstilling, og at det er langt fra, at de vil have den lagt ind deri:—da sammener det sig, at de, som bruger Læremaaden intuitu fidei, siger: Nu vel—J forstaar de Udtryk, J bruger, paa en retroende Maade, J er vore Brødre!

Og inderligt skulde jeg ønske, at Alle, som staar paa samme Side som jeg i Læremaaden, ogsaa maatte komme til at forholde sig saaledes ligeoverfor Brødrene, der holder sig til den anden Læreform.

Naar jeg nu siger: Den Læremaade, som jeg har faaet fra min Børnelærdom, og i hvilken hele min Skriftfortolkning med Hensyn til Læren om Udvælgelsen, faar sin for mig klare Holdning, maa jeg da ikke — som en sindig Kristen — tænke, at det Samme er Tilfældet med Brødre, i hvis Hjertelighed den anden Læreform er saaledes gaaet op og staar lys og klar for dem? Maa jeg ikke tilstaa mine Brødre Ret til at holde fast paa deres Læreform, ligesaa vel som jeg fordrer denne Ret for mig? Det vil sige (som før fremstillet): naar vi er enige i Hovedpunkterne i Frelserlæren, som her kommer i Betragtning, og det kun gjælder Formen eller Maaden, hvorpaa disse store og høje Sandheder fremstilles.

Her er det for mig det ene Kætte, hvad Dr. Bang siger. "Synoden bør taale begge Læremaader i sin Midte. Enhvert Kirkesamfund, altjaa ogsaa Synoden, bør kunne rumme i sin Midte forskellige videnskabelige Retninger, saalænge de staar paa Bekjendelsens Grund".

Ledet af denne Betragtning var det ogsaa, at jeg ved Synodemødet i Spring Grove i Sommer sluttede mig til dem, der arbejdede mod at tage de omskridte Punkter i Naadevalgsalæren under Behandling. Jeg er fremdeles af samme Mening, at det vil være forfundet med Fare for vort fjære Samfund at lase Striden—jaa lidet klart som den endnu er iblandt selve Presterne—nd i Menighederne. Derfor sluttede jeg mig ogsaa til dem, der ved vor sidste Prestekonference i Decorah bad Prof. Schmidt saa hjerterlig om at standse med Udgivelsen af sit nye Blad "Luth. Vidnesbyrd" idet vi tillige i denne Opskrifning indsluttede Anmodning til Kirkelidenden om ganske at ophøre med at optage Artikler om Naadevalget, mens Striden imidlertid burde søres

blandt Presterne, saalænge indtil de fik se, at det her ikke gjælder Læren, men en forskjellig Fremstillingsmaade af den. Skulde Striden nu kastes ind i vort Samfund, er der Grund til at frygte en Splittelse, og hvor sørgeligt vilde ikke det være!

Var det virkelig saa, at en Del af vort Samfund søgte den kalvinistiske Lære, da var de, som traadte op imod denne Vildfarelse, og søgte at værges Samfundet for denne farlige Afvei, i Sandhed Herrens rette Herolde. Eller var vi, som staar paa den anden Side, Pelagianere eller Synergister, da maatte man sige det Samme om dem, som traadte op imod os. Men naar nu ingen af De ene er Tilfældet! Derfor det skulde ligge klart i Dagen, at her virkelig ikke er nogen falsk Lære forhaanden paa nogen af Siderne, og Samfundet blev splittet paa Grund af en saa høi dreven Intolerance, at man ikke vilde taale de to Læremaader, som i den lutheriske Kirke har Aarhundrederes Hævd, da maa jeg sige, det er et sørgeligt Tidens Tegn; og De over dem, som maatte være Skyld i saadan Jammer!

Det er nu snart 34 Aar, siden jeg begyndte mit Arbejde i Bingardden her i det fjærne Vesten. I denne lange Tid har jeg været Vidne til mange Bindninger og seet mange Søndersplittelser og Sønderkjærelser; men nogen saa sørgelig, som denne vi de være, har jeg ikke seet; og skal jeg opleve dette ved Slutningen af mit Dagværk:—f da bliver det tungt, og jeg kan kun bede: Herre Gud forbarme dig over os! Dette er ogsaa skeet os for vore Synders Skyld.

Imidlertid beder jeg inderlig til Gud og sender herigennem min hjerterligste Tak til de fjære Fædre og Brødre i mit elskede Fædreland, "der beder med os til Kirkens Herre om Fred i Synoden i Stedet for Strid og Splid".

At hvorledes lammer ikke en Strid som denne vore Kræfter under det store Fællesarbejde, som ligger for os! Her har vi nu vor Skole i Decorah. Hvor gjælder det ikke der at saa det temmelig sammensmeltede Lærerpersonele ikke blot sulttaligt, men ogsaa udsholdt med de bedste Kræfter! Hvor vigtigt, at vor teologiske Seminar i Madison kan have de fornødne Kræfter til at uddanne Samfundets vordende Prester efter Tidens Lær! Og Missionens velsignede Gjerning, baade den indre og Hedningemissionen,—hvor gjælder det ikke her, at vi ret slog os sammen, at vi rakte hinanden Hænderne til Samarbejde i Herrens store Høst! Og saa endelig Livet in-

den selve Menighederne, Samfundets indre Vægt. Og hvor Meget er ikke her at gjøre, hvilket Arbejde kræves ikke med Smaa og Store, Unge og Gamle, i Skole, i Kirke, i Huse! Trænger vi ikke her til hverandres Støtte og Hjælp?

Naar skal dog den norske Synode ophøre med sine "Læreskrivheder" og i Stedet derfor stride for "Livet"? Jeg beder atter om at blive ret forstaaet. Gjaldt det Læren, "Sandhed til Salighed", da var det ret at stride, da gjaldt det jo netop Livet; thi Livet er i Guds Søn, og ham har vi i hans Sandheds Ord; men er nu ikke det sikkert, at det her gjælder Sandhed til Salighed men kun en Form eller Fremstillingsmaade, og man søger Striden, som om de gjaldt "Livet", da hjælper man jo ikke paa Sandheds Grund, og da er ikke Gud med os i Kampen, og da maa det gaa os ilde.

Jeg har den Mening, at alle de teologiske Lærere i Kristiania er enige i Dr. Bangs Udtalelse; thi de har hidtil været i Tallet af "de mod Synoden mest Velindede". Og hvor jeg glæder mig over en saadan Udtalelse fra Bannersørerne i vort elskede Fædrelands Kirke. Med Guds Hjælp vil deres Ord ogsaa her hos os finde aabne Øren. Den fjære Herre Gud velsigne fremdeles deres Arbejde til hans Kirkes Vægt i vort elskede Fædreland for Jesu Skyld! Amen.

S. A. S t u b
i "Kirkevidende" No. 10, '82.

GEE WHIZZ INSECT POWDER

Det eneste sikkert-dræbende i Verden. Dræber ødelæggende Bæggedyr, Godroaches, Ants, Læs, Flæs, Boietesbug og alle andre Insekter. Ikke en Bug eller et Insekt tilbage to Timer efter at det er brugt. Stor Pakke pr. Post 25c i Sølv; 3 for 50c; 7 for \$1.00. Skriv idag og send alle Ordre til

WHITE MOUNTAIN HERB CO.
Agenter søffes. Dec. 31, Hayfield, Minn.

Carl F. Scher-Hansens Bog

"Om Amerika"

er udkommet paa Brentanos Forlag, New York. Smukt indbunden \$2.00. Bestillinger modtages paa dette Blads Kontor. Agenter søffes.

INVESTMENTS

in Southern Lands

Such investments are not speculative. The South is not a new country. Market and shipping facilities are adequate and first class. The climate is mild and favorable. Notwithstanding these and other advantages, southern lands are selling for prices far below their real value, and at present prices net large returns on the investment. For a free set of Circulars Nos 1 to 10, inclusive, concerning the possibilities of lands in Kentucky, West Tennessee, Mississippi and Louisiana, on and near Illinois Central Railroad, for homeseekers and investors, address the undersigned

J. F. MERRY,
Ass't Gen'l Paas'r Agent I. C. R. R.,
Dubuque, Iowa.

Uf stor Vigtighed.

For nogle Dage siden sendte jeg en "Proxy Blank" til samtlige Gæere i "Planet", "Independent", "Majestic" og "Grigg's Bear" Minekompanier med Anmodning om snarest mulig at udfylde og indsende samme til Hovekontoret i Seattle. Der medfulgte ogsaa et Cirkulære med Forklaring af Hensigten med denne "Proxy Blank". Noget nærmere Forklaring kan jeg ikke her indlade mig paa; kun vil jeg sige, at det er af allerførste Vigtighed at disse "Proxy Blanks" udfyldes og indsendes snarest muligt. Dette gjælder især "Independent" Kompaniet.

Respektfuldt,

A. D. Hellan.

I samme Forbindelse meddeles herved, at Prisen paa "Stock" i "Majestic Co." forløb er forhøjet fra 5 Cents til 10 Cents pr. Share. Denne Pris, 10 Cents nemlig, træder i Kraft strax og vil gjælde kun for nogle Uger.

For nærmere Underretning henvender man sig til A. D. Hellan, 212-213 Arcade Bldg, Seattle, Wash., eller Jul. J. Hopperstad, Decorah, Iowa.

De to nye, hurtiggaaende 10,000
Tons Dobbelsprosslere

United States
Hellig Olav

Oscar II

afgaar som følger:

Fra Aalborg:	Fra N. York:
Mai 6.....Hellig Olav.....Mai 27	Mai 20.....Hella.....Juni 13
Juni 3.....United States.....Juni 24	Juni 10.....Norge.....Juli 4
Juni 17.....Hellig Olav.....Juli 8	Juni 24.....Island.....Juli 18
Juli 1.....Oscar II.....Juli 22	Juli 15.....United States.....Aug. 5

Jungen Omstiftning. Hurtig Reise.
Stortede Bekvemmeligheder.
Alting er nyt. Moderne indrettet.

A. Mortensen & Co.
General Western Passenger Agents.
126 E. Kinzie St., Chicago, Ill.
Kontoret er aabent hver Søndag Form.

Subskriber paa "Amerika".

Fra McFarland, Wis.

Sidste Mandag Aften havde man her en selden Nydelse. Det var en Underholdning, som blev givet af Søstrene Miss Glenora og Miss Ethel Olson fra Chicago og Mrs. J. Moeller fra DeForest. McFarland Kirkekor og en Kvintet af McFarland Land gav ogsaa nogle Nummere. Sindstærkte Kvintet bestaar af følgende Medlemmer: Oscar Wik, Dennis Wik, Olaf Brandt, Adolf Nelson, Melvin Lewis, og blev akkompagneret paa Orgel af Miss Dikke Brandt. McFarland Band havde ordnet med at faa denne Underholdning istand, og spillede flere Nummere udenfor før den begyndte.

Miss Glenora Olson har en meget vakker og fyldig Stemme, dyb og klangfuld; den viser, at hun har havt en meget god Uddannelse. Hun har udmærket Herredømme over sin Stemme og gav udmærket de forskellige Forsynginger i Sirkle og Svagheit i Tenorerne. Med Slutningen af elvar Sange, hvor hendes Stemme blev svagere og svagere og tilsidst døde aldeles hen, kom dette i et frem. Hun sang flere norske Sange og moatte give flere Gytrannummere.

Miss Ethel Olson besidder stor Begavelse til at fremstille forskellige Slags Mennesker. Saaledes gav hun tilbedste et Stykke, som skildrer forskellige Folk, der kommer til en Fotograf for at tage sig af, paa en saa træffende Maade, at Forsamlingens Latermusikler kom i Livlig Berørelse. Det var meget pudsigt at høre, hvorledes hun kunde ved Udtryk i Ansigt og Stemme efterligne den smægtende, frække, lyse unge Dame, den latterlige Skolepige, den indbildte gamle Pebermø og Moderen med der tre Maaneders gamle Pabn, som efter Modrens Mening kunde haade alle og forstaa snart sagt alle Ting. Hun gjorde stor Lykke og blev fremkaldt flere Gange og gav flere Gytrannummere. Hun har stor Fremtid for sig med sin Begavelse.

Mrs. J. Moeller akkompagnerede Miss Olsons Sang paa en Maade, som viste, at hun besidder den sjældne Gave at følge med i Sangens veglende Udtryk, og det saaledes, at Akkompagnementet dannede en vakker Ramme til Sangen. Et akkompagnere saaledes er meget vanskeligere end at spille vanskelig Musik alene, da det kræver en Takt og Sympati med den, som synger, der er givet faa. Og Akkompagnementet til norske Sange er vanskeligt nok i sig selv til at lægge Beslag paa den spillendes Opmærksomhed, saa det kræver dobbelt Begavelse og Færdighed til at kunne følge

med den syngendes veglende Udtryk og paa samme Tid spille korrekt. Men Mrs. Moeller løste denne Opgave udmærket.

Kirkeforet og Kvintetten gjorde sine Sager ganske godt.

G. L. Johnson har begyndt Bageri i sin Butik. Han har leiet en Bager, som er udlært i det gamle Land, og vil herefter have tilfalg a'lags Brød og Bagværk. Naar Sommergæsterne indfinder sig ude ved Lake Wabesa, agter han at gjøre regelmæssige Ture ud til de forskellige Rhnger af Sommervillær med sine Varer.

G. N. Edwards vil bestyre Hotellet i Edwards Park i Sommer. Han venter at aabne Forretningen i Begyndelsen af Mai. Dets Sommeropholdssted vinder mere og mere Ry for hvert Aar, saa i den travleste Aartid kan man undertiden ikke skaffe Rum nok til at tage imod alle, som vil gjæste det. Det ligger meget vakker til, og der er god Plads rundt Sommerboligerne, fra man ikke behøver at have for rære Naboer, men kan leve mere som for sig selv, om man vil. Og paa samme Tid kan man paa nogle Minutter naa Hovedstaden med dens Udspredelser. Der er gode Udfigter til, at den elektriske Bane kommer til at gaa ganske nær Parken, og dette vil vist bringe flere Gæster samt gjøre, at end flere fra Byerne sydpaa bygger sig Sommerboliger derude.

Møbelhand'ler L. Lewis agter at bygge en Butikbygning af Mursten paa to Etager til sin Møbelhandel. Han har kjøbt Tomt lige søndenfor Advokat M. D. Larsons Komor.

Mrs. Ragn'ld Halvorson skal bygge sig et vakker Hjem søndenfor det Hus, hvori hun nu bor. Hun agter at leie bort det sidste. Og det bliver vist ikke vanskeligt, der har været stærk Efterpørgsel efter Hus at faa tilleie. R o r.

S. H. Conover,

Plymouth, Wis., har Plads for en norsk, som forstaa sig paa at lave norske Primost. Vi kjender Hr. Conover og kan anbefale ham. Hvad Lønningen er, ved vi ikke, men man bør skrive til ham derom. Skulde nogen, som læser dette, og som forstaa sig paa at lave Primost, ønske Ansættelse hos Hr. S. H. Conover, bør han øieblikkelig skrive til ham i Plymouth, Wis.

Mand: "Jag fortalte mig igaar Aftes, at han ikke vilde gifte sig med den bedste Pige i Verden, hvis hun ikke tog Rocky Mountain Tea." Fornuftige Mand. 25 Cents i alle Apotheker.

DR. TURBIN

af Berlin, Tyskland, den fremragende Specialist 8 Aar. og Kirurg, har besøgt vor By i de sidste . . . . .

Hans næste Besøg i Madison vil blive **Onsdag, 6te Mai i Park Hotel.**

Forespørgsler og Underfølgelse frit.

Dr. Turbin, Specialisten,

Kurerer alle kroniske Sygdomme.

Hvorfor

fordi han skænker hele sin Opmærksomhed paa saadanne Tilfælde.

Forretningsfolk lætter Pris paa, at Dr. Turbin kan stoles paa da han altid opfylder sine Løfter. Doktoren har blandt sine Patienter nogle af de mest prominente Forretningsfolk, og de er hans bedste Venner.

Alle de Tilfælde, han paatager sig, blir garanteret.

Nogle Grunde.

1. Doktoren skænker personlig Opmærksomhed til hvert enkelt Tilfælde. 2. Hans Forretning forvaltes paa en professionel Maade, og er aldeles tillidsfuld. 3. Navne og Portraiter blir aldrig offentliggjorte uden speciel Tilladelse. 4. Doktorens Patienter blir hans Venner.

Skriv til ham om dine Sygdomme, hvis du ikke lever i Byen. Du finder helbredet ved Hjemmebehandling. Ingen Offentliggjørelse af noget Tilfælde. Skriv Navn og Adresse tydelig. Send Stamps for Spørgsmaal

DOCTOR TURBIN, 103 Randolph St., CHICAGO.

To Jernbanevognladninger GAS RANGES

netop ankomne.

De er af de aller nyeste. Elevated Broilers. Removable Burners. Send ind din Ordre tidlig og undgaa Trængslen.

MADISON GAS & ELECTRIC CO.

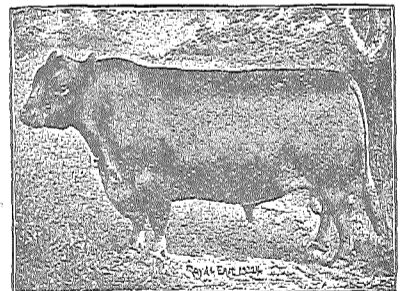
126 East Main Street.

Telefon: -Standard, 23; W.U., 144- - - - - Vi holder aabent hver Aften.

Polled Durham and Shorthorn Cattle.

Fuldblods Polled Durham

er de bedste Kreaturer haade til Melk og Slaat. Man kan faa registrerede eller ikke registrerede, som man ønsker. Prisene rimelige og i Forhold til Alderen. Har haade Buller og Kvier tilfalg alle "General See's" Affør. Et is til

General See 143643

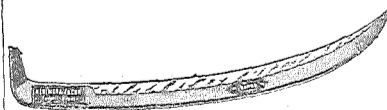
L. M. Engesether,
DeForest, Wis.

("Amerika" anbefaler paa det bedste.)

Importerede svenske **Gjaer,**

tynde, lette, skarpe og garanterede at holde Egn, haaves i alle Længder:
15-18 Tommer . . . 75c
24-30 Tommer . . . \$1.50
Volerede \$2.00
Egprejsfrit.

Svenske Varer

Send for Oplysninger og Katalog over andre importerede Varer til **Alfred Andrese & Co**
Dept. E,
1302 Wash. Ave. S.,
Minneapolis, Minn.

FIRST NATIONAL BANK of Madison, Wisconsin.

Depository of the United States.

DIRECTORS:

N. E. VanSlyke, Pres. Wayne Ramsay, Cashier. F. F. Froudit. J. E. Mosley
M. E. Fuller, Vics Pres. M. C. Clarke, Asst. Cashier. E. J. Stevens. Wm. F. Vint

CAPITAL, \$100,000. SURPLUS, \$100,000. Additional liabilities of stockholders, \$100,000. Issues certificates of deposit bearing interest. Buys and sells exchange on all important inland and foreign points and transacts all optimum banking business.

Dane County.

Stoughton.

— John Solbraa har lidt af et slemt Anfald af Rosen.

— Miss Emma Peterson har faaet Ansættelse ved Brickson, Dille & Cos. Modehandel.

Jver Lerum har kjøbt Lewes Seversons Hus paa Niffiden for \$1600 og vil flytte ind i Begyndelsen af denne Maaned.

— Mr. og Mrs. Alfred Halvorson er vendt tilbage fra en længere Tur til California, Colorado og andre vestlige Statter.

— Amos Flyte har solgt sit Hus paa Hjørnet af Washington og Fourth Street til Lewis Severson for \$3,200. Mr. Flyte tænker paa at flytte til sine Døtre i Chicago.

— Ole Jeremiasson fra Blanchardville har været paa Besøg hos sin Slegtning R. G. Olson i Stoughton. Jeremiasson var en af Pionererne i Green County, hvor han har boet siden 1853.

— Dr. L. M. Trulson var nylig ude for et Uheld, som let kunde blevet en Ulykke. Hans Heste kjørte løbft, og en af Hjulene paa hans Vogn blev knust. Hestene blev dog bragt under Kontrol, da de kom i Nærheden af Doktorens Hus.

— En Aftensfest for Formand og Mrs. L. G. Dahl blev holdt i Menighedens Kirke Søndag den 19de April. Skjönt Veiret var daarligt, var der mange tilstede. Middag og Aftensmad serveredes i Kirkens Bafement for dem, som var komne fra Landet, og som ønskede at blive hele Dagen. Om Formiddagen prædikede Past. Gustav Stearns fra Milwaukee, og Past. J. C. Roseland forreidede for Alteret. Om Eftermiddagen og Aftenen holdtes Aftensstaler for Past. Dahl af Nabo-prester, af D. M. Norlie for Luther League og af den nye midlertidige Prest, Past. M. Mickelson. Til slut passerede hele den store Forsamling forbi og sagde Farvel til de bortdragende. Formand og Mrs. Dahl forlod næste Dag Stoughton for at rejse til sit nye Hjem i Minneapolis.

Fra andre Dele af Countyet.

Norsk Tandlæge i DeForest, Wis.
Dr. Fred. Moeller har etableret sig som Tandlæge i DeForest. "Amerika" kan med Tryghed anbefale ham paa det bedste.

— Miss Martha Nelson fra Deerfield er reist til Madison, hvor hun har faaet Ansættelse i en Modehandel.

— Martin Mickelson fra Cottage Grove og Miss Christina Robertson blev viiede i Brudgammens Hjem forrige Onsdag.

— Miss Lydia Kravik, Datter af Lars Kravik i Cambridge, er paa et Hospital i Chicago, hvor hun har undergaaet en Operation.

— Hvis Damerne omkring Cambridge ønsker sig pene og gode Hatte eller anden Millineri, bør de gaa til Tilla Olson i Cambridge. Hun er dygtig i sit Fag og helt ud at stole paa.

— Siv Børnene Rocky Mountain Tea denne Maaned; den gjør dem stærke, giver dem Appetit, giver dem god Søvn og faar dem til at vøge. Den er god for hele Familien. Den er udmærket Baarmedicin, som gjør syge Folk sunde. 35 Cent. Alle Apotekere.

— Mrs. Thora Hougen døde i sit Hjem i Townet Vermont den 18de April i en Alder af 81 Aar. Mrs. Hougen blev født i Søndre Nurdal, Valders, og kom til Amerika i 1851. Hendes Mand Arne Hougen døde for omtrent 20 Aar siden. Hun efterlader sig to Sønner og fem Døtre, nemlig: Martin og Jver Mickelson, Vermont; Mrs. Jas. Gesme og Mrs. Mike M. Mickelson, Mt. Horeb; Mrs. Geo. Gullson, Mrs. Gilbert Erikson og Mrs. Annie Gullson, Vermont.

Begravelsen holdtes fra Vermont Kirke, hvor Past. Gundersen forrettede.

— Christian D. Skogen er død i sit Hjem i Blue Mounds efter saa Dages Sygdom. Han blev 76 Aar gammel. Han var født i Nordre Nurdal, Valders. I en Alder af 21 Aar kom han til Amerika og blev to Aar senere gift med Marit Lie, som sammen med ham gjennemgik alle Nybyggerlivets Besværigheder. Hun døde for 18 Aar siden.

Af deres tretten Børn lever syv, nemlig: Mrs. S. Thompson, Mt. Horeb; Mrs. Ole Maanum, Kensington, Minn.; Mrs. Ole Fergens, Glenwood, Minn.; Mrs. J. N. Risgjord, Fertile, Minn.; Knut Skogen, som bor paa Farmen; Anton og Edward Skogen, Finley, Wis. Begravelsen foregik forrige Torsdag fra Østre Blue Mounds Kirke. Den af døde var en af denne Menigheds Stiftere.

— Kirkekonfen i Rehefer forrige Torsdag trak tiltrods for det uheldige Veir ganske godt Hus. Miss Eleonora Olson assisteredes af sin Søster Miss Ethel Olson, som ogsaa har en særdeles vakker Sangstemme. Mrs. J. Moeller spillede Orgel. I Deerfield Lørdag Aften var Opera Salen fuldpaftet. Miss Eleonora Olsons Sang og Miss Ethel Olsons Oplæsninger tog som sedvanlig Huset med Storm. Dr. og Mrs. Moeller hørte

begge meget Bifald for sin Sang. Mrs. Moeller spillede desuden to Pianofolde og udførte Miss Olsons Melodiamenter. Deerfield Band spillede flere Numere, og Prof. Martin W. Odland fra Madison fortalte en humoristisk Historie. Om Konferten i MacFarland beretter vor Korrespondent paa et andet Sted i Bladet. Alle som havde den Fornøjelse at høre de to Søstre Miss Eleonora og Miss Ethel Olson er enige om at haabe, at de snart igjen vil besøge Dane County.

Hans W. Jensen

(E t a)

Farmer i Perry er født den 8de Okt. 1858 i Perry Dane Co., Wis. Hans Fader Bolquar Jensen og Aasne Christiansdatter kom fra Norge i 1851. Bolquar Jensen som var Snekker af Haandværk var født i Bø Prestegjæld og Aasne i Nisjedal i Telemarken. Det første Aar boede de paa Roskonnong og saa flyttede de vest til Perry. Her døde Bolquar i 1891 i en Alder af 71 Aar, Aasne lever endnu hos sin Søn Hans og en 80 Aar gammel. Hun er frisk og rask for sin Alder.

Bolquar og Aasne blev gift i Norge og de tre ældste af Børnene blev fødte i Telemarken.

Af Bolquars og Aasnes Ægtefælle var der i alt 13 Børn, otte Sønner og fem Døtre. Tre Sønner er døde. De ti, som lever er.

1) Ingeborg gift med J. J. Hibbard, Invalid fra Borgerkrigen, og bosat i Mantato, Minn. De har tre Børn.

2) Christian, Farmer i Hagan, Swift Co, Minn. Han er gift og har syv Børn.

3) Jakob, Farmer i Primrose. Han er gift og har fem Børn.

4) Gunhild gift med Ole Pederson, Handelsagent og bosat i Mantato, Minn. De har tre Børn.

5) Hans, hvis Navn staar over dette Stykke.

6) Marius, Farmer i Perry. Han er gift og har fire Børn.

7) Susan, gift med Thore Jacobson, Farmer i Perry. De har fem Børn.

8) Kirstine ugift, bor hos Hans.

9) Maria, gift med Philip Vogel, Farmer og Agent, bosat i Nærheden af Fergus Falls Minn. De har tre Børn.

10) Andreas, ugift, bor hos Hans.

Hans blev den 18de Juni 1895 gift med Hilda G. Lee fra Perry. Faderen, Nels E. Lee, kom fra Valders. Moderen, Karoline Bjørn (død 1893), var fra Modum. Af Ægtefælle er der to Børn, nemlig to Døtre, Clara og Viola.

Hans eier Fædrengaarden i Perry. I det politiske er han Republikaner og i det kirkelige er han Medlem af Den Forenede Kirkes Menighed i Perry. Han er en opløst Mand og retskaffen i al sin Handel og Wandel.

Om Tobakshandel.

Vigtigt for Farmerne.

Hvis man sælger Tobak, hvorpaa der er Mortgage, og Sælgeren forsømmer at gjøre Rjoberen opmærksom paa saadan Hestelse, er man udsat for at staffe sig stort Bryderi paa Halsen. Man bør derfor undersøge, hvad Loven siger om den Ting at sælge Løvsøre, hvorpaa der er Mortgage.

Hver Vinter og hvert Foraar, naar Tiden kommer for at aflevere Tobakken til Rjoberen, opdages saadanne med Mortgage heftede Tobakskasser, og underilden lider Rjoberen Pengetab paagrund af Sælgerens Uredelighed i denne Henseende.

De fleste Kontrakter, som Farmerne underskriver med Hensyn til Afleveringen af sin Tobaksavling her i Wisconsin indeholder en Sætning, som lyder paa, at der ingen Hestelse er paa denne Avling (There is no incumbrance on this crop).

Det bliver saaledes Sælgerens Pligt at underrette Rjoberen derom, dersom der er Pant i Avlingen. Hvis der er Pant og han modtager den fulde Betaling, da har han gjort sig skyldig i Bedrag og kan gjøres ansvarlig derfor i Retten.

Vi har nylig haft et saadant Tilfælde her i Madison. Det var the American Cigar Co., som blev snydt, og det tog ikke Kompaniet lang Tid til at faa vedkommende Sælgere til at aflægge Regnskab. The American Cigar Co. havde kjøbt en stor Avling fra en Farmer og hans Sharebruger i Windsor, Dane County. De havde underskrevet ovennævnte Kontrakt. Begge Parter var tilstede, da Tobakken blev afleveret i Madison, og da Regnskabet blev opgjort, blev Pengene delt mellem Farmeren og hans Sharebruger.

Snere paastod et Handelshus i Madison, at de havde Pant i Tobakken og forlangte Kontanterne. Dette Forlangende blev aflaaet. Man bragte da Sag imod the American Cigar Co., og dette Tobaksfirma underrettede da Farmeren og Sharebrugeren i Windsor om, at de maatte forsvare Sagen i Retten, eller ogsaa vilde de blive fagsgte for Svig og Bedrag.

Det varede ikke længe, førinden Windsor-Folkene betalte hver Cent, som Mortgagen fordrede. The American Cigar Co. vil herefter bringe Proccs imod enhver, som søger at bedrage dem med at sælge dem pantsat Tobak og ikke give Oplysning derom. Kompaniet vil hævde sin lovlige Ret, og heri vil det have alle rettænkende Menneskers Medhold. Urlighed varer længst i al Handel og Wandel.

Han kurerer bestemt alle Sygdomme

Hundreder af syge Folt henvender sig hver Dag til Indianas nu berømte "Lægekunstens Bismand", Dr. James W. Kidd.

Ingen Sygdom trodser denne store Videnskabsmands og Læges Kunst

Efter mange Aars mærkværdigt Held forbauser han Lægestanden ved offentligt at tilbyde at sende hver eneste sygelig Mand og Kvinde fri Lægebehandling.

REFERENCES:
HAMILTON NATIONAL BANK,
WHITE NATIONAL BANK,
FIRST NATIONAL BANK,
COMMERCIAL AGENCIES.

OFFICE OF

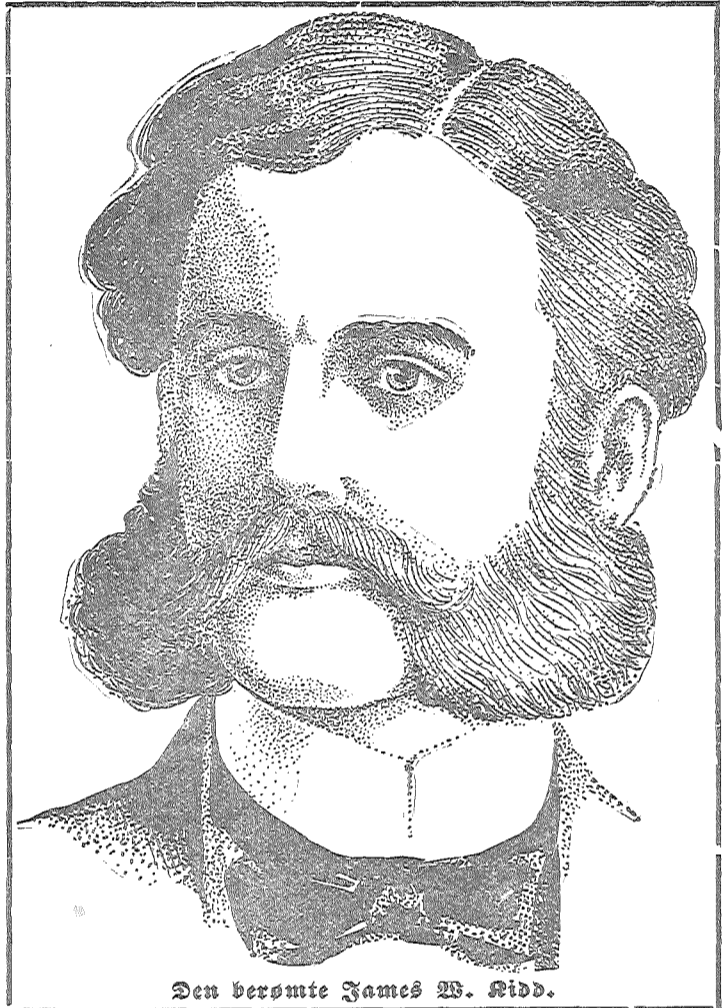
Dr. James W. Kidd.

Fort Wayne, Indiana 28 Marts 1903.

Carde Redaktör!

De kan oplyse Deres læsere om at jeg med glæde vil tilsende hver lidende person en prøvebehandling aldeles gratis. Ligeledes vil jeg være taknemlig hvis de, som er behøver lægehjælp, vil tilsende mig navn paa alle sine venner i behov af god lægebehandling. En saadan velvilje kan redde mange dyrebare liv.

*Deres Hengivne
Dr. James W. Kidd.*

Den berømte James W. Kidd.

I de sidste to Aar har tre Hundrede Tusen Personer henvendt sig til Dr. James W. Kidd om Lægebehandling. To og Halvt Tusen nye Patienter henvendte sig til ham hver Maaned. Uden Tvil er dette den største Praxis, som nogen Læge har, og er alene et tilstrækkeligt Bevis for hans Dygtighed. Hans eneaaende Held i saa mange Tusen alvorlige og kroniske Sygdomstilfælde berettiger ham til at betragtes som Verdens største og mest berømte Læge, hvis Navn er paa alles Tunge i hvert eneste civiliseret Land. I hele Lægekunstens Historie har aldrig før saa mange

forbausede Helbredelser været udførte.

Personer, som har lidt af Tæring, Mænd og Kvinder, der stadig har levet i Frygt for at dø af Nervesygdom, Balletsot, Hjertesygdom, Locomotor Ataxia og andre farlige og saakaldte uheldredelige Sygdomme, er blevne gjengivne fuldkommen Sundhed. De sædvanlige kroniske Sygdomme, saasom Gigt (Rheumatisme), Nyreonder, Katar, Kvindeygdomme, Bronkit, Øseber, Kaldesygge kronisk Hoste, Hosteværk, Blæreonder, Hjertesygge, urent Blod, Hudsygdomme, Følgerne af La Grippe, Legemsvækkelse, Krop, Hæmorrhoider, Nervesvagthed osv. helbredes paa saa kort Tid, at det næsten synes som et Mirakel.

Doktorens Anstuelse

om, at Legemets Tilstand beror paa Nervesystemets Tilstand, grunder sig paa dybt Kjendskab til Lægekunsten og finder Tilflugt selv blandt hans mest misundelige Rivaler. Ligesom alle store Opdagelser er Dr. Kidds Lægemidler, som med Rette kaldes "Livsøjler", meget enkle, men dog en Hemmelighed, som ingen anden nulevende Læge kjender. Noget, som især anbefaler hans Behandling til dem, som ikke kan henvende sig til ham personlig, er den Omstændighed, at den kan benyttes i Patientens eget Hjem med samme heldige Resultat, da han kjender hver Patient sin personlige Opmærksomhed. Over en Million Mennesker dør hvert Aar her i Landet. Af disse dør

tre Fjerdedele for Tiden

af Sygdomme, som er helbredelige. I Betragtning heraf synes det, at enhver, der behøver Lægebehandling, burde benytte den her tilbudte Anledning. Husk paa, at dette Tilbud gjøres af en Læge, som

ikke blot har godtgjort sin Dygtighed til at kurerer alle almindelige Sygdomme, men ogsaa Sygdomme, som før har været anset for uheldredelige. A Doktorens Hjemhavn, Fort Wayne, states hans Dygtighed og Velighed tilfulde. Fremstaaende Borgere, Embedsmænd og Forretningsmænd anbefaler ham paa det herligste. Hans største Fornøielse er at vise sin Dygtighed til at helbrede Sygdomme, som andre Læger har erklæret for uheldredelige. Den Tak, som han faar af de Tusinder af Mænd og Kvinder, hvem han har gjengivet Sundhed og Kræfter, er ham Belønning nok for de mange Aar, han har tilbragt under taalmodige Studier og Experimentier.

Frit Tilbud.

Dr. Kidds Gavnighed og ubegrænsede Tro paa sine Lægemidler godtgjøres derved, at han tilbyder at sende enhver lidende en Prøvebehandling uden nogensomhelst Godtgjørelse. Denne Behandling er saa god, at den alene har virket fuldstændig Helbredende. Den mærkværdige styrkende Virkning kan føles øieblikkelig, og ingen, der har benyttet denne Prøvebehandling, kan nære mindste Tvil om, at Lægemidlerne vil kurerer ham. Et saa liberalt Tilbud er aldrig før bleven gjort Publikum. Ingen kunde vise mere Tillid til sin egen Dygtighed end ved at tilbyde et saadant Bevis derpaa uden mindste Godtgjørelse. Ethvert Rum for Tvil og Mis'anke er bleven fjernet ved Dr. Kidds afgjorte Held og hans Tilbud om at lade Lægemidlerne bevise sin egen Godhed. Naar man skriver efter fri Lægebehandling, bør man ikke glemme at opgive hvilken Sygdom man lider af, og man vil da saa en fri Behandling tilsendt portofrit med Posten.

For at sikre sig Doktorens personlige Opmærksomhed, bør man skrive til hans Privatkontor som følger:

DR. JAMES W. KIDD, 954 Baltas Block, Fort Wayne, Ind.

Personligt til Læserne:

Da Dr. James William Kidd anfører de bedste mulige Referenser og Attester, og da ingen Penge forlanges, synes det, at enhver af dette Blads Læsere, der lider af nogenomhelst Sygdom, burde benytte sig af dette Tilbud. Redaktionen.

Madisons største Klædeshandel

— er hos —

Olson & Deerhusen.

Den uhyre Varebeholdning, som i de sidste Dage er ankommen og nu findes i vort Store, er virkelig beundringsværdig baade med Hensyn til Størrelse og lave Priser.

Det er værd enhver Mand's Opmerksomhed at bestue vore Varer, førend man gjør Indkjøb, da vi spoler os forviiset om, at vi kan fremvise et større Dplag til lavere Priser end nogen af vore Konkurrenter.

Glem nu ikke, hvad vil gavne Dem. Vore Priser er absolut de laveste.

Olson & Deerhusen.

Madison.

Bekjendtgørelser.

I Vor Frelser's Kirke.

Engelsk Substjeneste først. Søndag Form. Norsk og engelsk Søndagskole Kl. 9½ Form. Konfirmanterne møder Lørdag Form.; de engelske Kl. 9-10½, de norske Kl. 10½-12. Lørdagskole Kl. 2 Eftermiddag. Bøgeföreningen møder Tirsdag Aften næste Uge i Kirkens Bajement. Værter er Miss Belinda Sanders og Hilba Grinde. M. C. Waller, Pastor, 405 E. Washington Ave.

I Bethel Kirke.

Norsk Substjeneste først. Søndag Formiddag med Allergang. Søndagskole paa Norsk i Kirken Kl. 9. Søndagskole paa Engelsk i Kirken Kl. 12, og paa Norsk og Engelsk i Kapellet Kl. 9. Kvindeföreningen møder Lørdag Eftermiddag næste Uge i Kirkens Skolelokale paa Indbydelse af Mrs. Ove Johnson og Mrs. R. Swenson.

Lh. Eggen, Pastor, Telefon 432: 1209 Rutledge St.

Rog med Gas.

— Blandt dem, som besøgte "Amerika's" Kontor i den forløbne Uge, kan nævnes: Lars Haukane's og Prof. M. W. Odland, Madison; Hon. Nels Holman, Hon. L. G. Thompson, Jens Thorstad, S. A. Lee, Deerfield; Hans Jensen, Perith; Miss Eleonora Olson og Miss Ethel Olson, Chicago, Ill.

— Hon. Michael Johnson i Mt. Goreb folgte sin Farm for en Maanedes Tid siden og i denne Uge drog han og hans Hustru paa et to Maaneders Besøg til Vesten. De

reiste først til Syd Dakota, hvor de har en gift Datter, og hvor Mrs. Johnson har en Broder og en Søster. De skal ogsaa besøge Nord Dakota, og saa Goodhue County, Minn., hvor Michael Johnson har en Broder. "Amerika" ønsker dem en behagelig Rejse.

— Den norske Hoftestrup helbreder 100 af hvert 1000. Dine Penge tilbage, hvis den ikke gjør dig godt. Dit Hjem burde aldrig være foruden en Flaske af denne Medicin, især paa denne Tid af Aaret. Pris 25c og 50c i alle Apoteker. Fabrikere af D. D. Melaas, Stoughton, Wis. Faas hos Olson & Jacobson.

— Det glæder os, at baade Jens Thorstad og S. A. Lee i Deerfield jaar mange Breve som Svar paa sine Poland-China Griseadvertisementer i "Amerika". Hæderligere Mænd end Thorstad og Lee gaar ikke i to Sko, det kan "Amerika" bevidne; og det lønner sig at forbedre sin Svinerace. Man bør helst kjøbe et Hensvin og to Hunsvin. Paa den Maade kan man gjøre en god Begyndelse. Hunsvinet og Hunsvineene bør ikke være af samme Familie, men dette vil Thorstad og Lee sørge for, naar man kjøber af dem. De Penge, man lægger ud for at forbedre sine Svin, kommer snart igjen med stor Rente.

Værdien af Vidnesbyrd.

Det er større end bare en Paastand.

Der er ikke mange af os, som er saa haarde af Naturen, at vi ikke liker at modtage lidt Paastjønelse, naar vi har Anledning til at yde vore Medmennesker lidt Bistand og har bidraget noget til at bringe Lyk og Glæde og Lykke ind i deres Hjem.

Dette er især Tilfældet med Læger og Dr. L. M. Turbin, som med utrætteligt Arbejde og videnskabelige Undersøgelser har bragt til Fuldkommenhed mange Behandlingsmaader, der altid har Helbredelse som Resultat, modtager stadig Testemonier i Hundredevis fra taknemmelige Patienter, som har gjenvundet fuldstændig Sundhed ved Hjælp af hans Behandling.

Disse Testemonier er en Tilfredsstillelse for Dr. Turbin, foruden at de er et Bevis paa den Hjælp, han yder sine lidende Medmennesker.

Mange af disse Patienter var opgivne som haabløse af andre Læger, og dette er en særlig Grund hvorfor de er saa taknemmelige for Dr. Turbins Behandling, og de bliver aldrig trætte af at rose hans Dygtighed.

De bringer sine Brevner til ham for at blive helbredede, og saa fortæller disse nye Patienter sine Brevner om de videnskabelige Helbredelser, som han har givet dem.

Disse Folk er naarsomhelst villige til at aflægge Vidnesbyrd om Doktorens Dygtighed og Redelighed, og de Navne, som nedenfor er opgivne, er Bevis for, at de, som har fundet at konsultere Dr. Turbin, kan gjøre det med fuld Tryghed. Om de før har været i Tvil med Hensyn til Dr. Turbin, kan de af disse Navne se, at han har hele Samfundets udelte Tillid:

L. C. Carlson, Mt. Goreb, Wis.; Mrs. Helen Artus, Stettin, Wis.; Mrs. Johanna Welgin, Appleton, Wis.; Mr. Reinaldo Green, Stoughton, Wis.; Mr. Otto Uckeri Cataract, Wis.; Mr. Ed. Miles, Spokeville, Wis.; Mrs. Conrad Artus, Stettin, Wis.; Mr. Adolph Anderson, Edgerton, Wis.; Mr. Henry Bonders, Little Chute, Wis., og Mr. Wm. Siruppe, Coon Valley, Wis.

Dr. Turbin har besøgt Madison en Gang om Maanedes i de sidste tolv Aar, og kan konsulteres frit i Park Hotel Onsdag den 6te Mai.

Rog med Gas.

Brug Gas som Brændsel.